

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีภาระของลูกจ้าง

ในบทนี้ เป็นการศึกษาถึงมูล เหตุที่ทำให้ลูกจ้างมีภาระ เลี้ยงดู เหมือนหรือแตกต่างกัน โดยจำแนกตามลักษณะทาง ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่อาชีพ รายได้และการทำงาน ของคู่สมรส ลักษณะทาง ด้านสังคม ได้แก่การศึกษา ลักษณะที่อยู่อาศัยและแบบของครอบครัว ลักษณะทาง ด้านประชากร ได้แก่เพศ อายุ สถานภาพสมรส จำนวนบุตร การย้ายถิ่นที่อยู่ รวมทั้งจำนวน สมาชิกในครัวเรือนและจำนวนพี่น้องร่วมมารดา เกี่ยวกัน โดยนำปัจจัยดังกล่าวมาหาความสัมพันธ์กับจำนวนผู้ เป็นภาระที่ลูกจ้างในการอุปการะ เลี้ยงดู ทั้งนี้โดยแยกลักษณะการมีภาระออก เป็น ๒ แบบคือ การมีภาระโดยสมบูรณ์ (Perfect Dependency) และการมีภาระบางส่วน (Part Dependency) เช่นกัน

ลักษณะของการมีภาระโดยสมบูรณ์ หมายถึงการที่ลูกจ้าง เพียงผู้เดียวต้องรับภาระ เลี้ยงดูบุคคลใดบุคคลหนึ่งทุกประการ โดยบุคคลดังกล่าวไม่มีรายได้ของตนเอง และผู้เป็นภาระ ของลูกจ้างในลักษณะนี้ เรียกว่าผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ (Perfect Dependant) ซึ่งในการ ศึกษาพบว่าได้แก่บุคคลที่มีความสัมพันธ์ทาง เครือญาติของลูกจ้างทั้งสิ้น และส่วนใหญ่ได้แก่บุตร รองลงไปได้แก่คู่สมรสของลูกจ้างซึ่ง เกือบทั้งหมดคือหญิงผู้ เป็นภรรยาของลูกจ้างชาย ส่วนชาย ผู้เป็นสามีของลูกจ้างหญิงมีเพียง ๒ - ๓ รายเท่านั้น และในกรณีที่หญิงรับภาระ เลี้ยงดูสามีนี้ พบว่า เนื่องจากสามีทุพพลภาพ และชราภาพ มิใช่ เนื่องจากสามีว่างงานในช่วงที่มีการสำรวจ แคอย่างใด จึง เป็นภาระของลูกจ้างหญิงผู้นั้นที่จะต้องกระทำไปตลอดชีวิตหรือจนกว่าบุตรจะ สามารถช่วยแบ่ง เบาภาระได้

ลักษณะของการมีภาระบางส่วนหมายถึงลูกจ้างที่มีภาระเลี้ยงดูบุคคลใดบุคคลหนึ่งร่วมกับผู้อื่น หรือบุคคลดังกล่าวมีรายได้ของตนเองอยู่แล้ว ซึ่งผู้เป็นภาระในลักษณะนี้เรียกว่าผู้เป็นภาระบางส่วน (Partly Dependant) และจากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ใต้แก่บุคคลที่มีความสัมพันธ์ทางเครือญาติของลูกจ้าง เช่นเดียวกับแบบแรก แต่ส่วนใหญ่แล้ว เป็นบิดา/มารดาของลูกจ้าง มีโชครุ่งแบบแรก อันก็บรองลงมาได้แก่พี่/น้องของลูกจ้างเอง เหตุที่บิดา/มารดาและพี่/น้อง เป็นภาระบางส่วนในจำนวนสูง เนื่องจากลูกจ้างจำนวนมากมีภูมิลำเนาเกิดในจังหวัดอื่น ๆ ใ้ข้อพบปะเข้ามาอาศัยและทำงานในจังหวัดพุมธานี เพียงลำพังคนเดียวโดยเฉพาะคนโสด และลูกจ้างเหล่านี้มีภาระผูกพันที่จะต้องส่งเงินไปให้บิดา/มารดาที่ภูมิลำเนาเดิมของตนเป็นประจำ เช่นอาจเป็นเดือนละ ๑ ครั้งหรือ ๒ เดือน ๑ ครั้ง ๆ ละ ๑๐๐ - ๕๐๐ บาท เป็นต้น และสาเหตุที่ลูกจ้างจำเป็นต้องส่งเงินและสิ่งของไปให้บิดา/มารดาของตนใช้จ่ายในการดำรงชีวิต เป็นเพราะอาชีพของบิดา/มารดาของลูกจ้างส่วนใหญ่คือทำนา ทำไร่ ซึ่งเป็นอาชีพที่มีรายได้ไม่แน่นอน และประสบอุปสรรคหลายประการ จนรายได้ไม่พอที่จะใช้จ่ายให้คนในครอบครัวทุกคนมีการกินที่อยู่ดีเท่าที่ควร บุตรที่จากบ้านมาทำงานและมีรายได้แน่นอน จึงมีภาระที่จะต้องส่งเสียเงินให้บิดา/มารดาคงกล่าวแล้ว สำหรับสาเหตุที่พี่/น้อง เป็นภาระบางส่วนของลูกจ้างในจำนวนสูงนั้นมีหลายกรณี คือกรณีที่ ๑ พี่/น้องมีอายุพอที่จะทำงานได้แล้ว ใ้ช่วยงานอยู่ในไร่นาที่บิดา/มารดาทำอยู่ เมื่อบิดา/มารดาได้รับเงินที่ลูกจ้างส่งไปให้ก็นำมาใช้จ่ายในครอบครัว ทำให้คนในครอบครัวทุกคนได้มีส่วนใช้จ่ายเงินนั้นด้วย นอกจากนี้ ลูกจ้างอาจมีพี่น้องที่ยังทำงานไม่ได้อาศัยอยู่ร่วมกับบิดา/มารดาด้วย กรณีที่ ๒ ลูกจ้างมีพี่/น้องที่ยังศึกษาเล่าเรียนอยู่จึงช่วยแบ่งเบาภาระของบิดา/มารดา โดยช่วยออกค่าใช้จ่ายในการศึกษาเล่าเรียน ซึ่งอาจรวมถึงค่าใช้จ่ายอย่างอื่นได้แก่เสื้อผ้า อาหาร ที่อยู่อาศัย ค่ารักษาพยาบาล และอื่น ๆ ด้วย แต่ทั้งนี้น้องจะต้องได้รับความช่วยเหลือจากบิดา/มารดาหรือพี่ ๆ คนอื่นด้วย มีใ้ลูกจ้างรับภาระเองทั้งหมด

นอกจากการส่งเสียเงินทองใ้แก่ผู้เป็นภาระบางส่วนแล้ว ยังศึกษาพบว่าลูกจ้างใ้ใ้เสื้อผ้า อาหาร ที่อยู่อาศัย ค่ารักษาพยาบาลและอื่น ๆ ในอัตราส่วนที่สูงพอสมควร เช่นเดียวกัน

แต่เงินก็เป็นสิ่งที่ลูกจ้างส่วนใหญ่ให้แก่ผู้เป็นภาระบางส่วนของคน เนื่องจากมีความสะดวก โดยเฉาะกรณีต้องส่งไปทางท้องถิ่น ดังเช่นกรณีที่ตั้งไปให้บิดา/มารดา ซึ่งอยู่จังหวัดอื่น และผู้รับสามารถนำไปซื้อหาสิ่งของที่กำลังมีความต้องการได้

สำหรับปัจจัยแรกที่มีความสัมพันธ์และมีผลต่อการมีภาระเลี้ยงดูของลูกจ้าง ที่จะกล่าวถึงคือ

ปัจจัยทางค่านประชากร

๑. อายุและเพศ

เนื่องจากลูกจ้างที่ทำงานในสถานประกอบการอุตสาหกรรมในเขตจังหวัด ปทุมธานี เป็นชายและหญิงในจำนวนใกล้เคียงกัน และมีอายุแตกต่างกันตั้งแต่ ๑๗ - ๕๓ ปี และส่วนใหญ่ร้อยละ ๒๒.๖ มีอายุ ๒๐ - ๒๙ ปี ลูกจ้างชายมากกว่าครึ่งหนึ่งคือ ร้อยละ ๕๐.๕ ไม่มีผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ และมีอยู่ในทุกกลุ่มอายุ สำหรับลูกจ้างชาย กลุ่มที่เหลือร้อยละ ๔๙.๑ มีภาระเลี้ยงดูบุคคลจำนวนแตกต่างกันตั้งแต่ ๑ - ๒ คน คิดเป็นจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ โดยเฉลี่ย ๒.๗ คน สำหรับลูกจ้างหญิง ๓ ใน ๔ คือร้อยละ ๗๓.๕ ไม่มีผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ และมีอยู่ในทุกกลุ่มอายุเช่นกัน ส่วนที่เหลือร้อยละ ๒๖.๕ มีภาระเลี้ยงดูจำนวนแตกต่างกันตั้งแต่ ๑ - ๒ คน คิดเป็นจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ย ๑.๕ คน แสดงถึงความรับผิดชอบของชายที่มีต่อภาระเลี้ยงดูสูงกว่าหญิงทั้งในแง่อัตราส่วนผู้มีภาระและจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ย

จากการศึกษาจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ โดยเฉลี่ยของลูกจ้างชายอายุต่าง พบว่าลูกจ้างชายในกลุ่มอายุ ๑๕ - ๑๙ ปีมีผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ย ๑ คน อายุ ๒๐ - ๒๔ ปี มีผู้เป็นภาระโดยเฉลี่ย ๑.๖ คน อายุ ๒๕ - ๒๙ ปี มีผู้เป็นภาระโดยเฉลี่ย ๒.๓ คน อายุ ๓๐ - ๓๔ ปี มีผู้เป็นภาระโดยเฉลี่ย ๒.๔ คน อายุ ๓๕ - ๓๙ ปี มีผู้เป็นภาระโดยเฉลี่ย ๓.๔ คน อายุ ๔๐ - ๔๔ ปี มีผู้เป็นภาระโดยเฉลี่ย ๓.๕ คน และ

อายุ ๔๕ - ๔๙ ปี มีผู้เป็นภาระเฉลี่ยสูงที่สุด ๔ คน ซึ่งกล่าวได้ว่าอายุของลูกจ้างเพศชายมีความสัมพันธ์ในทางตรงกับจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ โดยเฉลี่ยคือ ลูกจ้างที่อายุสูงขึ้นมีจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์สูงกว่าลูกจ้างชายที่อายุน้อยกว่า

ภาระเลี้ยงดูของลูกจ้างชายในกลุ่มอายุแรกคือ ๑๕ - ๑๙ ปี มีอัตราส่วนเพียงร้อยละ ๑๖.๗ แต่ในกลุ่มอายุที่สูงขึ้น อัตราส่วนของผู้มีภาระโดยสมบูรณ์จะเพิ่มขึ้นด้วยดังนี้ ในกลุ่มอายุ ๒๐ - ๒๔ ปี มีผู้มีภาระโดยสมบูรณ์ร้อยละ ๓๓.๕ อายุ ๒๕ - ๒๙ ปี มีร้อยละ ๔๐.๕ อายุ ๓๐ - ๓๔ ปี มีร้อยละ ๓๖.๓ อายุ ๓๕ - ๓๙ ปี มีร้อยละ ๓๗.๔ อายุ ๔๐ - ๔๔ ปี มีร้อยละ ๔๑.๒ และอายุ ๔๕ - ๔๙ ปี มีร้อยละ ๔๕.๗ จากผลดังกล่าวนี้ แสดงว่าอายุของลูกจ้างมีความสัมพันธ์ในทางตรงกับอัตราส่วนลูกจ้างชายที่มีภาระเลี้ยงดู หรือกล่าวได้ว่าลูกจ้างชายที่มีอายุสูงขึ้นจะมีอัตราส่วนผู้มีภาระโดยสมบูรณ์สูงขึ้นด้วย

ลักษณะ ๒ ประการคือ อัตราส่วนของลูกจ้างชายที่มีภาระเลี้ยงดูโดยสมบูรณ์ และจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ยที่กล่าวมาแล้วนี้ แสดงให้เห็นว่าลูกจ้างชายที่มีอายุเพิ่มขึ้นจะมีภาระเลี้ยงดูเพิ่มขึ้นด้วย ซึ่งอธิบายได้ว่าลูกจ้างชายที่อยู่ในกลุ่มอายุแรก ๆ เพิ่งเริ่มทำงานมีรายได้อของตนเอง ยังไม่มีคู่สมรสและบิดา/มารดา ก็ยังอยู่ในวัยแรงงานและทำงานอยู่ ลูกจ้างเหล่านี้จึงยังไม่มีภาระเลี้ยงดูเป็นส่วนใหญ่ แต่เมื่ออายุเพิ่มขึ้นได้สมรสและมีบุตร ประกอบกับบิดา/มารดาก็แก่ชราไม่สามารถทำงานได้ตั้งแต่ก่อน เป็นเหตุให้ลูกจ้างชายมีผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์เพิ่มมากขึ้นตามอายุที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะบุตร เป็นภาระที่สำคัญที่เกี่ยวข้อง

ในจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ของลูกจ้างหญิงนั้น พบว่าในจำนวนลูกจ้างหญิงที่มีภาระเลี้ยงดูร้อยละ ๑๖.๑ นั้น มีหญิง ๑ ใน ๒ คือร้อยละ ๑๒.๖ ที่มีผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ ๑ คน และร้อยละ ๔.๑ มีผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ ๒ คน สำหรับลูกจ้างหญิงที่มีผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ ตั้งแต่ ๓ คนขึ้นไปมีร้อยละ ๕.๖ เท่านั้น โดยที่ลูกจ้างหญิงในกลุ่มอายุ ๔๐ - ๔๔ ปี มีจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ยสูงที่สุด ๒.๒ คน อายุ ๓๕ - ๓๙ ปี มีจำนวนเฉลี่ย

๑.๘ คน อายุ ๓๐ - ๓๔ ปีมีจำนวนเฉลี่ย ๑.๘ คน และอายุ ๒๕ - ๒๙ ปีมีจำนวนเฉลี่ย ๒.๑ คน หรือกล่าวได้ว่าลูกจ้างในทั้ง ๔ กลุ่มอายุดังกล่าวนี้มีจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ โดยเฉลี่ยใกล้เคียงกัน ในขณะที่ลูกจ้างหญิงในกลุ่มอายุ ๑๕ - ๑๙ ปี และ ๒๐ - ๒๔ ปีมีจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ โดยเฉลี่ย ๑ คนเท่านั้น

สำหรับอัตราส่วนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ของลูกจ้างหญิงในแต่ละกลุ่มอายุ มีลักษณะที่คล้ายคลึงกับชายคือ อัตราส่วนเพิ่มขึ้นตามอายุที่เพิ่มขึ้น ดังในกลุ่มอายุแรก ๑๕ - ๑๙ ปี มีร้อยละ ๓.๖ อายุ ๒๐ - ๒๔ ปี มีร้อยละ ๘.๘ อายุ ๒๕ - ๒๙ ปีมีร้อยละ ๒๙.๘ อายุ ๓๐ - ๓๔ ปีมีร้อยละ ๕๖.๕ อายุ ๓๕ - ๓๙ ปีมีร้อยละ ๗๒.๗ และกลุ่มสุดท้ายอายุ ๔๐ - ๔๔ ปีมีร้อยละ ๘๕.๗ (ตารางที่ ๑๙)

ลักษณะดังกล่าวอธิบายได้ว่า ลูกจ้างที่เพิ่งเริ่มทำงานส่วนใหญ่ยังไม่มีภาระเลี้ยงดูโดยสมบูรณ์ แม้บางส่วนที่มีภาระเลี้ยงดูก็รับภาระเพียง ๑ คนเท่านั้น เมื่ออายุเข้าสู่วัยผู้ใหญ่คืออายุ ๒๕ ปีขึ้นไป สัดส่วนของลูกจ้างที่มีภาระโดยสมบูรณ์เพิ่มขึ้นสัมพันธ์กับอายุอย่างไรก็ตาม จำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ของลูกจ้างที่มีอายุ ๒๕ ปีขึ้นไปมีความเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

ผู้เป็นภาระบางส่วนของลูกจ้างชายมีจำนวน ๑ และ ๒ คนในอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกัน คือร้อยละ ๓๓.๐ และ ๒๐.๘ ส่วนจำนวนอื่น ๆ มีเพียงร้อยละ ๑๗.๔ เท่านั้น ลูกจ้างชายทุกกลุ่มอายุยกเว้นอายุ ๒๐ - ๒๔ ปี มีผู้เป็นภาระบางส่วนจำนวน ๑ คน เป็นส่วนใหญ่ แต่ในกลุ่มอายุ ๒๐ - ๒๔ ปีมีผู้เป็นภาระบางส่วน ๒ คน เป็นส่วนใหญ่ โดยจำนวนผู้เป็นภาระบางส่วนโดยเฉลี่ยของลูกจ้างชายคือ ๒.๓ คน และลูกจ้างในกลุ่มอายุ ๒๐ - ๒๔ ปี มีจำนวนผู้เป็นภาระบางส่วนโดยเฉลี่ยสูงที่สุด ๒.๘ คน และจำนวนเฉลี่ยยังคงสูงอยู่จนถึงอายุ ๓๙ ปี ขึ้นไปจึงเริ่มลดลง เหตุที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากลูกจ้างชายอายุ ๑๕ - ๑๙ ปีเป็นผู้เริ่มทำงานมีรายได้ของตนเอง และมักได้รับค่าจ้างในขั้นต่ำ จึงสามารถรับภาระเลี้ยงดูผู้เป็นภาระบางส่วนของคนได้เพียงเล็กน้อย แต่เมื่อทำงานนานหลายปีมีรายได้เพิ่มขึ้น ก็สามารถรับภาระได้มากขึ้น จนกระทั่งผู้เป็นภาระบางส่วนของคนนั้นช่วยตนเองได้หรือเสียชีวิตไป

ตารางที่ ๑๔ อัตราส่วนร้อยละแสดงการมีภาวะและจำนวนผู้เป็นภาวะโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ย
จำแนกตามอายุและเพศของลูกจ้าง

กลุ่มอายุ	ผู้เป็นภาวะโดยสมบูรณ์								รวม	มีขนิม เลขคณิต
	ไม่มี	มี	จำนวน							
			๑	๒	๓	๔	๕	๖		
ชาย	(๑๑๗) ๕๐.๕	(๑๑๓) ๕๕.๑	(๒๖) ๑๑.๓	(๒๔) ๑๒.๒	(๒๔) ๑๐.๕	(๒๓) ๑๐.๐	(๕) ๓.๕	(๓) ๑.๓	(๒๓๐) ๑๐๐	๒.๗
๑๕ - ๑๙	(๑๐) ๔๓.๓	(๒) ๑๖.๗	(๒) ๑๖.๗	-	-	-	-	-	(๑๒) ๑๐๐	๑.๐
๒๐ - ๒๔	(๓๕) ๗๖.๕	(๑๒) ๒๓.๕	(๑๗) ๑๓.๗	(๓) ๕.๕	(๒) ๓.๕	-	-	-	(๕๑) ๑๐๐	๑.๖
๒๕ - ๒๙	(๕๐) ๕๕.๕	(๓๔) ๔๐.๕	(๔) ๕.๕	(๑๖) ๑๙.๐	(๕) ๖.๐	(๓) ๓.๖	(๒) ๒.๔	-	(๘๕) ๑๐๐	๒.๓
๓๐ - ๓๔	(๔) ๒๓.๗	(๒๕) ๗๖.๓	(๖) ๑๕.๕	(๖) ๑๕.๕	(๗) ๑๕.๕	(๗) ๑๕.๕	(๓) ๗.๕	-	(๓๘) ๑๐๐	๒.๘
๓๕ - ๓๙	(๔) ๒๒.๒	(๑๔) ๗๗.๘	(๑) ๕.๖	(๒) ๑๑.๑	(๖) ๓๓.๓	(๒) ๑๑.๑	(๒) ๑๑.๑	(๑) ๕.๖	(๑๘) ๑๐๐	๓.๔
๔๐ - ๔๔	(๓) ๑๘.๘	(๑๓) ๘๑.๒	(๑) ๖.๓	(๑) ๖.๓	(๑) ๖.๓	(๗) ๔๓.๘	(๑) ๖.๓	(๒) ๑๒.๕	(๑๖) ๑๐๐	๓.๕
๔๕ - ๔๙	(๑) ๑๕.๓	(๖) ๘๕.๗	-	-	(๑) ๑๕.๓	(๔) ๕๗.๑	(๑) ๑๕.๓	-	(๗) ๑๐๐	-
๕๐ - ๕๔	(๑) ก*	-	(๑) ก*	-	(๒) ก*	-	-	-	(๔) ก*	-
หญิง	(๑๖๔) ๗๓.๕	(๕๘) ๒๖.๑	(๒๘) ๑๒.๖	(๑๘) ๘.๑	(๕) ๒.๓	(๕) ๒.๓	(๑) ๐.๕	(๑) ๐.๕	(๒๒๒) ๑๐๐	๑.๕
๑๕ - ๑๙	(๒๗) ๙๖.๔	(๑) ๓.๖	(๑) ๓.๖	-	-	-	-	-	(๒๘) ๑๐๐	๑.๐
๒๐ - ๒๔	(๘๒) ๙๐.๑	(๔) ๕.๕	(๕) ๕.๕	-	-	-	-	-	(๘๑) ๑๐๐	๑.๐
๒๕ - ๒๙	(๔๐) ๗๐.๒	(๑๗) ๒๙.๘	(๖) ๑๐.๕	(๖) ๑๐.๕	(๓) ๕.๓	(๒) ๓.๕	-	-	(๕๗) ๑๐๐	๒.๑
๓๐ - ๓๔	(๑๐) ๔๓.๕	(๑๓) ๕๖.๕	(๕) ๒๑.๗	(๖) ๒๖.๑	(๑) ๕.๓	(๑) ๕.๓	-	-	(๒๓) ๑๐๐	๑.๘
๓๕ - ๓๙	(๓) ๒๗.๓	(๘) ๗๒.๗	(๕) ๕๕.๕	(๒) ๑๘.๒	-	-	-	(๑) ๕.๑	(๑๑) ๑๐๐	๑.๕
๔๐ - ๔๔	(๑) ๑๕.๓	(๖) ๘๕.๗	(๒) ๒๘.๖	(๓) ๕๒.๕	-	-	(๑) ๑๕.๓	-	(๗) ๑๐๐	๒.๒
๔๕ - ๔๙	-	-	-	-	(๑) ก*	(๒) ก*	-	-	(๓) ก*	-
๕๐ - ๕๔	(๑) ก*	-	-	(๑) ก*	-	-	-	-	(๒) ก*	-

* ขนาดตัวอย่างต่ำกว่า ๕ ราย

ภาระในส่วนนี้ของลูกจ้างในกลุ่มอายุท้าย ๆ จึงลดลง ทั้งนี้อธิบายให้เห็นชัดได้ว่า ผู้เป็นภาระบางส่วนของลูกจ้างส่วนใหญ่คือบิดา/มารดา และพี่/น้องของตนเองดังกล่าวไว้แล้ว ฉะนั้น เมื่อลูกจ้างอายุมากขึ้น บิดา/มารดาก็จะชราภาพและเสียชีวิตไป ส่วนพี่/น้องที่ต้องช่วยส่งเสียให้เรียนหนังสือก็เรียนจบ สามารถทำงานเลี้ยงตัวเองได้ ดังนั้น ภาระบางส่วนของลูกจ้างชายในกลุ่มอายุท้าย ๆ จึงลดลง

สำหรับอัตราส่วนผู้เป็นภาระบางส่วนของลูกจ้างกลุ่มอายุต่าง ๆ พบว่า ร้อยละ ๔๑.๓ ของลูกจ้างในกลุ่มอายุ ๑๕ - ๑๙ ปี มีภาระบางส่วน ร้อยละ ๓๐.๖ ของลูกจ้างในกลุ่มอายุ ๒๐ - ๒๔ ปี ร้อยละ ๒๐.๓ ของลูกจ้างในกลุ่มอายุ ๒๕ - ๒๙ ปี ร้อยละ ๕๐.๐ ของลูกจ้างในกลุ่มอายุ ๓๐ - ๓๔ ปี ร้อยละ ๕๕.๖ ของลูกจ้างในกลุ่มอายุ ๓๕ - ๓๙ ปี และร้อยละ ๕๐.๐ ของลูกจ้างในกลุ่มอายุ ๔๐ - ๔๔ ปี มีผู้เป็นภาระบางส่วนตามลำดับ ซึ่งผลที่ได้ดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าการมีภาระบางส่วนของชายมีลักษณะแตกต่างจากการมีภาระโดยสมบูรณ์ โดยที่ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับอัตราส่วนลูกจ้างชายที่มีภาระบางส่วนเป็นไปในทางตรงกันข้ามคือ เมื่อลูกจ้างชายมีอายุมากขึ้น อัตราส่วนของผู้เป็นภาระบางส่วนจะลดลง และยังสะท้อนให้เห็นว่าเมื่อลูกจ้างมีอายุเพิ่มขึ้น ความรับผิดชอบต่อผู้เป็นภาระเพียงบางส่วนจะลดลง ขณะที่ความรับผิดชอบต่อผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์เพิ่มมากขึ้น หรือกล่าวได้ว่าภาระเลี้ยงดูของลูกจ้างชายที่อายุมากขึ้นจะเปลี่ยนจากเพียงบางส่วน มาเป็นรับภาระเลี้ยงดูทั้งหมดกันเอง ทั้งนี้อาจเป็นด้วยเหตุผลที่ว่า เมื่อลูกจ้างอายุน้อย และภาระโดยสมบูรณ์เกี่ยวกับบุตรยังไม่มี เนื่องจากยังไม่โศกสมรส จึงยังพอมีความสามารถที่จะรับภาระเลี้ยงดูบางส่วนแก่ผู้อื่น ซึ่งอาจเป็นบิดามารดา พี่น้องได้ แต่เมื่อมีอายุมากขึ้นสถานภาพสมรสเปลี่ยนแปลงไป มีภรรยาและบุตรซึ่งจำนวนบุตรมักจะเพิ่มมากขึ้นเมื่ออายุสูงขึ้น โดยเฉพาะช่วงอายุ ๒๕ - ๒๙ ปี ดังนั้น จึงทำให้ภาระโดยสมบูรณ์ของลูกจ้างมีเพิ่มขึ้นเมื่ออายุสูงขึ้น ในขณะที่เดียวกันภาระบางส่วนก็จะลดน้อยลง ทั้งนี้อาจเป็นด้วยเหตุผลหลายประการ เช่น ไม่อาจรับภาระบางส่วนอย่างเคยได้ หรือรับเอาภาระบางส่วนมา เป็นภาระโดยสมบูรณ์เลยก็ได้ เพราะฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมดีขึ้น (ตารางที่ ๒๐)

ตารางที่ ๒๐ อัตราส่วนร้อยละแสดงการมีภาวะและจำนวนผู้เป็นภาวะบางส่วนโดยเฉลี่ย จำแนกตามอายุและเพศของลูกจ้าง

กลุ่มอายุ	ไม่มี	ผู้เป็นภาวะบางส่วน									รวม	มีชนิด เลขชนิด
		มี	จำนวน									
			๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘		
ชาย	(๘๕) ๓๘.๗	(๑๔๑) ๖๑.๓	(๕๓) ๒๓.๐	(๔๘) ๒๐.๘	(๑๕) ๖.๕	(๘) ๓.๕	(๘) ๓.๕	(๒) ๐.๙	(๓) ๑.๓	(๔) ๑.๗	(๒๓๐) ๑๐๐	๒.๓
๑๕ - ๑๙	(๑) ๘.๓	(๑๑) ๔๑.๗	(๖) ๕๑.๐	(๓) ๒๕.๐	(๒) ๑๖.๗	-	-	-	-	-	(๑๒) ๑๐๐	๑.๖
๒๐ - ๒๔	(๑๕) ๒๙.๔	(๓๖) ๗๐.๖	(๘) ๑๕.๗	(๑๓) ๒๕.๔	(๔) ๗.๘	(๔) ๗.๘	(๓) ๕.๙	(๑) ๒.๐	(๑) ๒.๐	(๒) ๓.๙	(๕๑) ๑๐๐	๒.๙
๒๕ - ๒๙	(๓๓) ๓๙.๓	(๕๑) ๖๙.๗	(๑๖) ๑๙.๐	(๒๐) ๒๓.๘	(๖) ๗.๑	(๓) ๓.๖	(๔) ๔.๘	-	(๑) ๑.๒	(๑) ๑.๒	(๘๔) ๑๐๐	๒.๔
๓๐ - ๓๔	(๖๙) ๕๐.๐	(๑๙) ๕๐.๐	(๑๐) ๒๖.๓	(๕) ๑๓.๒	(๓) ๗.๙	-	-	(๑) ๒.๖	-	-	(๓๘) ๑๐๐	๑.๘
๓๕ - ๓๙	(๘) ๔๕.๔	(๑๐) ๕๕.๖	(๕) ๒๗.๘	(๓) ๑๖.๗	-	(๑) ๕.๖	-	-	-	(๑) ๕.๖	(๑๘) ๑๐๐	๒.๓
๔๐ - ๔๔	(๘) ๕๐.๐	(๘) ๕๐.๐	(๔) ๒๕.๐	(๔) ๒๕.๐	-	-	-	-	-	-	(๑๖) ๑๐๐	๑.๕
๔๕ - ๔๙	(๔) ๕๗.๑	(๓) ๔๒.๙	(๒) ๒๘.๖	-	-	-	-	-	(๑) ๑๕.๓	-	(๗) ๑๐๐	๓.๐
๕๐ - ๕๔	(๑) ๓*	-	(๒) ๓*	-	-	-	(๑) ๓*	-	-	-	(๔) ๓*	-
หญิง	(๔๐) ๑๘.๐	(๑๘๒) ๘๒.๐	(๔๐) ๑๘.๐	(๖๙) ๓๑.๑	(๒๔) ๑๑.๓	(๒๔) ๑๐.๘	(๑๒) ๕.๔	(๖) ๒.๗	(๕) ๒.๓	(๑) ๐.๕	(๒๒๒) ๑๐๐	๒.๖
๑๕ - ๑๙	(๕) ๑๗.๙	(๒๓) ๘๒.๑	(๖) ๒๑.๔	(๙) ๓๒.๑	(๕) ๑๗.๙	(๑) ๓.๖	(๒) ๗.๑	-	-	-	(๒๘) ๑๐๐	๒.๓
๒๐ - ๒๔	(๑๓) ๑๔.๓	(๗๘) ๘๕.๗	(๑๘) ๑๙.๘	(๓๒) ๓๕.๒	(๘) ๘.๘	(๑๑) ๑๒.๑	(๓) ๓.๓	(๔) ๔.๔	(๑) ๑.๑	(๑) ๑.๑	(๙๑) ๑๐๐	๒.๖
๒๕ - ๒๙	(๑๓) ๒๒.๘	(๔๔) ๗๗.๒	(๖) ๑๐.๕	(๑๕) ๒๖.๓	(๖) ๑๐.๕	(๗) ๑๒.๓	(๖) ๑๐.๕	(๒) ๓.๕	(๒) ๓.๕	-	(๕๗) ๑๐๐	๓.๑
๓๐ - ๓๔	(๕) ๒๑.๗	(๑๘) ๗๘.๓	(๔) ๑๗.๔	(๘) ๓๕.๘	(๓) ๑๓.๐	(๒) ๘.๗	(๑) ๕.๓	-	-	-	(๒๓) ๑๐๐	๒.๓
๓๕ - ๓๙	(๒) ๑๘.๒	(๙) ๘๑.๘	(๒) ๑๘.๒	(๒) ๑๘.๒	(๑) ๙.๑	(๓) ๒๗.๓	-	-	(๑) ๙.๑	-	(๑๑) ๑๐๐	๓.๑
๔๐ - ๔๔	(๒) ๒๘.๖	(๕) ๗๑.๔	(๒) ๒๘.๖	(๑) ๑๕.๓	(๑) ๑๕.๓	-	-	-	(๑) ๑๕.๓	-	(๗) ๑๐๐	๒.๘
๔๕ - ๔๙	-	-	(๑) ๓*	(๑) ๓*	(๑) ๓*	-	-	-	-	-	(๓) ๓*	-
๕๐ - ๕๔	-	-	(๑) ๓*	(๑) ๓*	-	-	-	-	-	-	(๒) ๓*	-

* ขนาดตัวอย่างต่ำกว่า ๕ ราย

ในกรณีลูกจ้างหญิงต้องรับภาระเลี้ยงดูบุคคลเพียงบางส่วนในจำนวนเฉลี่ย ๒.๖ คน โดยลูกจ้างหญิงกลุ่มอายุ ๑๕ - ๑๙ ปี มีจำนวนผู้เป็นภาระบางส่วนโดยเฉลี่ย ๒.๓ คน อายุ ๒๐ - ๒๔ ปี มีจำนวนเฉลี่ย ๒.๖ คน อายุ ๒๕ - ๒๙ ปี มีจำนวนเฉลี่ย ๓.๑ คน อายุ ๓๐ - ๓๔ ปี มีจำนวนเฉลี่ย ๒.๓ คน อายุ ๓๕ - ๓๙ ปี มีจำนวนเฉลี่ย ๓.๑ คน และอายุ ๔๐ - ๔๔ ปี มีจำนวนเฉลี่ย ๒.๔ คน จากจำนวนเฉลี่ยของผู้เป็นภาระบางส่วนของลูกจ้างหญิงนี้ จะเห็นว่าอยู่ระหว่าง ๒.๓ - ๓.๑ คน

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่าอัตราส่วนผู้เป็นภาระบางส่วนของลูกจ้างหญิงมีความสัมพันธ์กับอายุเพียงเล็กน้อย เนื่องจากสังคมมีโคคาหวังให้หญิงมีหน้าที่เลี้ยงดูครอบครัว ขณะที่หญิงมีความใกล้ชิดกับพ่อแม่ พี่และน้องมากกว่าชาย ค่าตอบแทนของลูกจ้างหญิงเกี่ยวกับการรับภาระในเรื่องนี้ จึงเป็นในลักษณะที่เดือนใดมีรายจ่ายน้อยก็ส่งเงินให้ที่บ้านมาก เดือนใดรายจ่ายมากก็ให้น้อย และเดือนใดค่าจ้างที่โคไม่พอใช้จ่ายก็ไม่ให้ที่บ้านเลย อีกลักษณะหนึ่งคือลูกจ้างหญิงที่มีบ้านอยู่ในจังหวัดอื่นแล้วมาทำงานและอาศัยอยู่หอพักคนงาน จะเก็บเงินที่จะให้บิดา/มารดา พี่/น้องไว้เมื่อกลับไปเยี่ยมบ้านจึงนำเงินและสิ่งของที่เก็บเตรียมไว้ไปให้ ทั้งนี้ช่วงเวลาที่ให้จึงไม่แน่นอน อาจเป็น ๒ - ๖ เดือนต่อ ๑ ครั้ง นอกจากนี้ จำนวนผู้เป็นภาระบางส่วนของลูกจ้างกลุ่มอายุต่าง ๆ ใกล้เคียงกัน อันเป็นผลมาจากความยืดหยุ่นในค่านความรับผิดชอบเท่าที่อยู่ในวิสัยสามารถที่จะให้ไคนั้นเอง และลักษณะดังกล่าวทำให้ภาระบางส่วนของหญิงแตกต่างจากชาย

๒. สถานภาพสมรส

สถานภาพสมรสของลูกจ้าง เป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่น่าจะมีส่วนกำหนดจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ของลูกจ้างทั้งหญิงและชาย ในการศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งสถานภาพสมรสออกเป็น ๓ สถานภาพ คือ โสด สมรส และหม้าย หย่า แยกกันอยู่ ซึ่งสาเหตุที่รวมผู้เป็นหม้าย หย่าและแยกกันอยู่เข้าด้วยกัน ทั้ง ๆ ที่มีความหมายแตกต่างกันอยู่ เนื่องจากมีตัวอย่างของคนกลุ่มนี้จำนวนน้อย จึงรวมให้อยู่ในกลุ่มเดียวกันด้วยเหตุผลที่ว่าทั้งผู้เป็นหม้าย หย่าและแยกกันอยู่คือ ผู้ที่เคยสมรส แต่ขณะนี้มิได้อยู่กินฉันสามีภรรยา กับคู่สมรสของตน แม้กระนั้นก็ยังพบว่ามียูกจ้างชายที่มีสถานภาพมีเพียง ๕ ราย

ในกลุ่มลูกจ้างชายโสศพบว่ามีจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ โดยเฉลี่ย ๑.๕ คน ขณะที่ผู้สมรสมีถึง ๓ คน และผู้เป็นหม้าย หย่า แยกกันอยู่มีจำนวนเฉลี่ย ๒ คน ซึ่งแสดงว่าลูกจ้างชายที่มีสถานภาพสมรสส่วนใหญ่มีผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ในจำนวนเฉลี่ยสูงกว่าสถานภาพอื่น และสูงกว่าจำนวนเฉลี่ยรวมซึ่งเท่ากับ ๒.๗ คน นอกจากนี้ยังมีอัตราส่วนผู้มีภาระโดยสมบูรณ์ถึงร้อยละ ๗๕.๘ ขณะที่ลูกจ้างชายโสศมีอัตราส่วนผู้มีภาระโดยสมบูรณ์เพียงร้อยละ ๔๑.๗

สำหรับลูกจ้างหญิงซึ่งมีจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ย ๑.๕ คน พบว่ามีหญิงโสศมีจำนวนเฉลี่ย ๑.๒ คน หญิงสมรสมีจำนวนเฉลี่ย ๒ คน และลูกจ้างหญิงหม้าย หย่า แยกกันอยู่ มีจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ยถึง ๒.๔ คน สำหรับลูกจ้างหญิงที่ตกเป็นคัวอย่างนั้น พบว่ามีร้อยละ ๕๓.๗ ของทั้งหมดเป็นผู้ที่มีภาระโดยสมบูรณ์ เมื่อพิจารณาตามสถานภาพสมรสแล้ว พบว่าร้อยละ ๕๒.๕ ของสตรีที่สมรสแล้ว เป็นผู้ที่มีภาระโดยสมบูรณ์ ในขณะที่มีเพียงร้อยละ ๕.๖ ของสตรีที่มีสถานภาพโสศ เป็นผู้ที่มีภาระโดยสมบูรณ์ จึงเห็นได้ว่า ลูกจ้างหญิงที่มีสถานภาพสมรส และหม้าย หย่า แยกกันอยู่มีจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ยสูงกว่าจำนวนเฉลี่ยรวม แต่หญิงโสศมีจำนวนเฉลี่ยต่ำกว่า นอกจากนี้ลูกจ้างหญิงที่เป็นหม้าย หย่าและแยกกันอยู่กับสามีต้องรับภาระเลี้ยงดูในอัตราส่วนสูงกว่าหญิงสถานภาพอื่น เนื่องจากหญิงที่สมรสมีสามีช่วยแบ่งเบาภาระเลี้ยงดู หรือกล่าวได้ว่าส่วนใหญ่ผู้รับภาระเลี้ยงดูคือสามีในฐานะที่เป็นผู้นำครอบครัว แต่หญิงหม้าย หย่า แยกกันอยู่กับสามีต้องรับภาระเลี้ยงดูทั้งหมด โดยเฉพาะบุตรมักอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของหญิงเสมอ จึงเป็นภาระหนักที่ต้องรับผิดชอบ อย่างไรก็ตาม โดยส่วนรวมแล้ว ยังพบว่าลูกจ้างชายมีผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ในจำนวนที่สูงกว่าหญิงอยู่นั่นเอง (ตารางที่ ๒๑)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๒๑ อัตราส่วนร้อยละแสดงการมีภาระและจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ โดยเฉลี่ย
จำแนกตามสถานภาพสมรสของลูกจ้าง

สถานภาพสมรส	ผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์								รวม	มีขนิม เลขคณิต
	ไม่มี	มี	จำนวน							
			๑	๒	๓	๔	๕	๖		
ชาย	(๑๑๗) ๕๐.๕	(๑๑๓) ๕๕.๑	(๒๖) ๑๑.๓	(๒๘) ๑๒.๒	(๒๔) ๑๐.๕	(๒๓) ๑๐.๐	(๕) ๓.๕	(๓) ๑.๓	(๒๓๐) ๑๐๐	๒.๗
โสด	(๕๑) ๔๑.๓	(๒๑) ๑๘.๗	(๑๑) ๙.๘	(๔) ๓.๖	(๓) ๒.๗	(๓) ๒.๗	-	-	(๑๑๒) ๑๐๐	๑.๕
สมรส	(๒๘) ๒๑.๒	(๘๕) ๗๘.๘	(๑๕) ๑๒.๕	(๒๓) ๒๐.๕	(๒๐) ๑๗.๗	(๒๐) ๑๗.๗	(๕) ๔.๐	(๓) ๒.๗	(๑๑๓) ๑๐๐	๓.๐
หม้าย	(๒) ก*	(๓) ก*	(๑) ก*	(๑) ก*	(๑) ก*	-	-	-	(๕) ก*	
หญิง	(๑๖๔) ๗๓.๕	(๕๘) ๒๖.๑	(๒๘) ๑๒.๖	(๑๘) ๘.๑	(๕) ๒.๓	(๕) ๒.๓	(๑) ๐.๕	(๑) ๐.๕	(๒๒๒) ๑๐๐	๑.๕
โสด	(๑๒๓) ๕๐.๕	(๑๓) ๕.๒	(๑๑) ๔.๑	(๒) ๑.๕	-	-	-	-	(๑๓๖) ๑๐๐	๑.๒
สมรส	(๔๐) ๕๗.๑	(๓๐) ๔๒.๘	(๑๕) ๒๐.๐	(๑๐) ๑๔.๓	(๒) ๒.๕	(๒) ๒.๕	(๑) ๑.๕	(๑) ๑.๕	(๗๐) ๑๐๐	๒.๐
หม้าย	(๑) ๖.๓	(๑๕) ๕๓.๗	(๓) ๑๘.๘	(๖) ๓๗.๕	(๓) ๑๘.๘	(๓) ๑๘.๘	-	-	(๑๖) ๑๐๐	๒.๕

* ขนาดตัวอย่างต่ำกว่า ๕ ราย

สำหรับผู้เป็นภาระบางส่วนของผู้จ้างนั้น พบว่ามี ๒ ใน ๓ ของผู้จ้างชายที่มีสถานภาพเป็นโสด คือร้อยละ ๖๗.๘ เป็นผู้มีการะบางส่วนโดยมีจำนวนผู้เป็นภาระบางส่วนโดยเฉลี่ย ๒.๖ คน ผู้จ้างชายที่มีสถานภาพสมรสมีอัตราส่วนผู้เป็นภาระบางส่วนต่ำกว่าชายโสด คือมีเพียงร้อยละ ๕๔.๐ และมีจำนวนผู้เป็นภาระบางส่วนโดยเฉลี่ย ๒ คน ซึ่งเห็นได้ว่าชายโสดคนนี้มีจำนวนผู้เป็นภาระบางส่วนโดยเฉลี่ยสูงกว่าชายที่มีสถานภาพสมรส เนื่องจากชายสมรสมักต้องรับผิดชอบโดยเต็มที่ซึ่งต้องรับภาระโดยสมบูรณ์ มีใช้เพียงบางส่วน เช่นชายโสด นอกจากนี้ยังพบว่าชายโสดที่มีการะบางส่วน ส่วนใหญ่ร้อยละ ๒๕.๘ มีผู้เป็นภาระ ๒ คน แต่ชายสมรสส่วนใหญ่ร้อยละ ๒๖.๕ มีผู้เป็นภาระเพียง ๑ คนเท่านั้น

ในกลุ่มผู้จ้างหญิงโสดมีร้อยละ ๔๒.๔ ที่มีการะบางส่วน โดยมีจำนวนผู้เป็นภาระบางส่วนโดยเฉลี่ย ๒.๘ คน และร้อยละ ๔๔.๖ ของผู้จ้างหญิงที่มีสถานภาพสมรสที่มีผู้เป็นภาระบางส่วนจำนวนเฉลี่ย ๒.๕ คน และจำนวนเฉลี่ยของผู้จ้างหญิง สถานภาพหม้าย หย่า แยกกันอยู่เป็น ๑.๖ คน ซึ่งในกลุ่มหญิงที่มีการะบางส่วนพบว่าหญิงในทุกสถานภาพส่วนใหญ่มีผู้เป็นภาระบางส่วน ๒ คน เช่นเดียวกัน ส่วนที่แตกต่างคือหญิงโสดมีจำนวนผู้เป็นภาระบางส่วนโดยเฉลี่ยมากกว่าสถานภาพอื่น และเมื่อนำลักษณะการมีการะบางส่วนจำแนกตามสถานภาพสมรสของหญิงและชายมาเปรียบเทียบ พบว่าทั้งผู้จ้างชายและหญิงมีแบบแผนการมีการะบางส่วนคล้ายคลึงกัน (ตารางที่ ๒๒)

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๒๒ อัตราส่วนร้อยละแสดงการมีภาวะและจำนวนผู้เป็นภาวะบางส่วนโดยเฉลี่ย จำแนกตามสถานภาพสมรสและเพศของลูกจ้าง

สถานภาพสมรส	ผู้เป็นภาวะบางส่วน										รวม	มีชนิด เลขชนิด
	ไม่มี	มี	จำนวน									
			๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘		
ชาย	(๘๔) ๓๘.๗	(๑๔๑) ๖๑.๓	(๕๓) ๒๓.๐	(๔๘) ๒๐.๔	(๑๕) ๖.๕	(๘) ๓.๕	(๘) ๓.๕	(๒) ๐.๘	(๓) ๑.๓	(๔) ๑.๗	(๒๓๐) ๑๐๐	๒.๓
สตรี	(๓๖) ๓๒.๑	(๗๖) ๖๗.๙	(๒๒) ๑๙.๒	(๒๔) ๒๑.๙	(๘) ๗.๑	(๖) ๕.๔	(๖) ๕.๔	(๑) ๐.๘	(๑) ๐.๘	(๓) ๒.๗	(๑๑๒) ๑๐๐	๒.๖
สมรส	(๕๒) ๕๖.๐	(๖๑) ๕๔.๐	(๓๐) ๒๖.๕	(๑๗) ๑๕.๑	(๗) ๖.๒	(๒) ๑.๘	(๒) ๑.๘	(๑) ๐.๘	(๑) ๐.๘	(๑) ๐.๘	(๑๑๓) ๑๐๐	๒.๐
หม้าย	(๑) ก*	(๔) ก*	(๑) ก*	(๒) ก*	-	-	-	-	(๑) ก*	-	(๕) ก*	-
หญิง	(๔๐) ๑๘.๐	(๑๘๒) ๘๒.๐	(๔๐) ๑๘.๐	(๖๔) ๓๑.๑	(๒๔) ๑๑.๓	(๒๔) ๑๐.๘	(๑๒) ๕.๔	(๖) ๒.๗	(๕) ๒.๓	(๑) ๐.๕	(๒๒๒) ๑๐๐	๒.๗
สตรี	(๒๔) ๑๗.๖	(๑๑๒) ๘๒.๔	(๒๐) ๑๔.๗	(๔๕) ๓๓.๑	(๑๒) ๘.๘	(๑๔) ๑๐.๓	(๑๒) ๘.๘	(๕) ๓.๗	(๓) ๒.๒	(๑) ๑.๗	(๑๓๖) ๑๐๐	๒.๕
สมรส	(๘) ๑๑.๔	(๖๒) ๘๘.๖	(๑๗) ๒๔.๓	(๑๔) ๒๗.๑	(๑๓) ๑๘.๖	(๑๐) ๑๔.๓	-	(๑) ๑.๔	(๒) ๒.๘	-	(๗๐) ๑๐๐	๒.๕
หม้าย	(๘) ๕๐.๐	(๘) ๕๐.๐	(๓) ๑๘.๘	(๕) ๓๑.๓	-	-	-	-	-	-	(๑๖) ๑๐๐	๑.๖

* ขนาดตัวอย่างต่ำกว่า ๕ ราย

๓. จำนวนบุตร

ปัจจัยอีกตัวหนึ่งที่คาดว่าจะมีผลอย่างสำคัญต่อจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ของลูกจ้าง ได้แก่จำนวนบุตรของลูกจ้างที่เคยสมรส ซึ่งแบ่งได้เป็น ๒ กลุ่มคือ กลุ่มที่ไม่มีบุตรและกลุ่มที่มีบุตร โดยกลุ่มลูกจ้างที่ไม่มีบุตรนี้มิได้รวมลูกจ้างโสด แต่ได้รวมกลุ่มลูกจ้างโสดไว้ ๓ หัวข้อไม่เข้าข่ายในการศึกษาครั้งนี้พบว่าลูกจ้างที่เคยสมรสแต่ไม่มีบุตรร้อยละ ๕๖.๕ ไม่มีผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ร้อยละ ๔๓.๕ มีจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ย ๑.๓ คน ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับลูกจ้างโสด พบว่าค่ากว่าจำนวนเฉลี่ยของลูกจ้างโสด ซึ่งเท่ากับ ๑.๖ คน แต่อัตราส่วนของลูกจ้างที่มีภาระโดยสมบูรณ์ของกลุ่มลูกจ้างที่ไม่มีบุตรสูงกว่ากลุ่มโสด ซึ่งมีอยู่เพียงร้อยละ ๑๓.๓ เท่านั้น

จากการศึกษากลุ่มลูกจ้างที่มีบุตรพบว่า ส่วนใหญ่มีบุตรแล้วเพียง ๑ คน และผู้มีบุตร ๑ คน มีจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ย ๒.๑ คน สำหรับผู้มีบุตร ๒ คน มีจำนวนเฉลี่ย ๒.๖ คน ผู้มีบุตร ๓ คน มีจำนวนเฉลี่ย ๓.๗ คน ผู้มีบุตร ๔ คนมีจำนวนเฉลี่ย ๔.๐ คน ตัวเลขดังกล่าวนี้ แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนบุตรกับจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ว่า จำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์แปรตามจำนวนบุตร โดยลูกจ้างที่มีบุตรจำนวนมากขึ้น จะมีจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์มากขึ้นด้วย อันเป็นความสัมพันธ์ในทางเดียวกัน และอัตราส่วนผู้มีการศึกษาก็มีความสัมพันธ์ในทางเดียวกันกับจำนวนบุตรเช่นกัน ซึ่งการที่จำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์เพิ่มขึ้นตามจำนวนบุตรที่เพิ่มขึ้นนั้น แสดงให้เห็นว่าผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ส่วนหนึ่ง คือบุตรของลูกจ้างเพิ่มขึ้นเอง และอีกส่วนหนึ่งคือผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ที่มีบุตร อาจเป็นบิดา มารดา ญาติพี่น้องซึ่งคาดว่าจะมีจำนวนคงที่ไม่เพิ่มขึ้นตามจำนวนผู้เป็นภาระ (ตารางที่ ๕๓)

สิ่งที่น่าสนใจประการหนึ่งคือ ส่วนหนึ่งของลูกจ้างที่มีบุตร แต่ไม่มีผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ ซึ่งอธิบายได้ ๓ ลักษณะคือ ๑. ลูกจ้างรับภาระเลี้ยงดูบุตรร่วมกับคู่สมรส บุตรจึงมิใช่ผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์แต่เป็นภาระบางส่วน ลักษณะที่ ๒ ลูกจ้างหญิงไม่ต้องรับภาระเลี้ยงดูบุตรโดยสามีรับภาระเพียงผู้เดียว หญิงนั้นจึงไม่มีผู้เป็นภาระทั้ง ๒ ประเภท แต่ลักษณะเช่นนี้มีอยู่น้อยราย และลักษณะที่ ๓ คือบุตรของลูกจ้างได้ทำงานและมีรายได้เลี้ยงตัวเองได้แล้ว

ตารางที่ ๒๓ อัตราส่วนร้อยละแสดงการมีภาวะและจำนวนผู้เป็นภาวะโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ย
จำแนกตามจำนวนบุตรของลูกจ้าง

จำนวนบุตร	ผู้เป็นภาวะโดยสมบูรณ์								รวม	มีชดิม เลขคณิต
	ไม่มี	มี	จำนวน							
			๑	๒	๓	๔	๕	๖		
ไม่มี	(๒๖) ๕๖.๕	(๒๐) ๔๓.๕	(๑๖) ๓๕.๘	(๓) ๖.๕	(๑) ๒.๒	-	-	-	(๕๖) ๑๐๐	๑.๓
๑	(๒๑) ๓๓.๓	(๔๒) ๖๖.๗	(๑๑) ๑๗.๕	(๒๔) ๓๘.๑	(๒) ๓.๒	(๓) ๕.๘	(๒) ๓.๒	-	(๖๓) ๑๐๐	๒.๑
๒	(๑๔) ๓๑.๘	(๓) ๖.๘	(๓) ๖.๘	(๕) ๑๘.๒	(๑๘) ๔๐.๙	(๑) ๒.๒	-	-	(๕๕) ๑๐๐	๒.๖
๓	(๑) ๔.๓	(๒๒) ๕๕.๗	(๒) ๘.๗	-	(๓) ๑๓.๐	(๑๔) ๖๐.๙	(๓) ๑๓.๐	-	(๒๓) ๑๐๐	๓.๗
๔	(๒) ๑๓.๓	(๑๓) ๔๖.๗	-	(๒) ๑๓.๓	(๑) ๖.๗	(๕) ๓๓.๓	(๔) ๒๖.๗	(๑) ๖.๗	(๑๕) ๑๐๐	๔.๐
๕	-	(๔) ก*	-	(๑) ก*	(๑) ก*	(๑) ก*	-	(๑) ก*	(๔) ก*	-
๖	(๑) ก*	(๓) ก*	-	-	-	-	(๑) ก*	(๑) ก*	(๓) ก*	-
๗	(๒) ๓๓.๓	(๔) ๖๗.๗	-	(๒) ๓๓.๓	-	(๑) ๑๖.๗	-	(๑) ๑๖.๗	(๖) ๑๐๐	๓.๕
โสด	(๒๑๔) ๘๖.๓	(๓๔) ๑๓.๗	(๒๒) ๘.๕	(๖) ๒.๕	(๓) ๑.๒	(๓) ๑.๒	-	-	(๒๕๘) ๑๐๐	๑.๖
รวม	(๒๘๑) ๖๒.๒	(๑๗๑) ๓๗.๘	(๕๕) ๑๑.๙	(๕๖) ๑๐.๒	(๒๕) ๖.๕	(๒๘) ๖.๒	(๑๐) ๒.๒	(๕) ๐.๙	(๔๕๒) ๑๐๐	๒.๕

* ขนาดตัวอย่างต่ำกว่า ๕ ราย

ลักษณะการมีภาระบางส่วน เมื่อพิจารณาตามจำนวนบุตรของลูกจ้างพบว่า ผู้ไม่มีบุตรร้อยละ ๒๓.๔ มีผู้เป็นภาระบางส่วนในจำนวนเฉลี่ย ๒.๓ คน อันเป็นจำนวนที่ต่ำกว่าผู้เป็นภาระบางส่วนโดยเฉลี่ยของลูกจ้างโสด ซึ่งมีอยู่ ๒.๗ คน และอัตราส่วนผู้มีภาระก็ต่ำกว่าเล็กน้อยเช่นกัน สำหรับผู้มีบุตรพบว่าผู้ไม่มีบุตร ๔ คน มีจำนวนผู้เป็นภาระบางส่วนโดยเฉลี่ย ๒.๖ คน มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ เช่นเดียวกับลักษณะการมีภาระโดยสมบูรณ์สำหรับลูกจ้างที่มีบุตรจำนวนรองลงมาได้แก่ผู้มีบุตร ๓ คน มีผู้เป็นภาระบางส่วนโดยเฉลี่ย ๑.๖ คน ซึ่งมีน้อยกว่าผู้ไม่มีบุตร ๒ คน ซึ่งมีจำนวนเฉลี่ยถึง ๒.๒ คน และผู้มีบุตร ๑ คน ซึ่งมีจำนวนเฉลี่ย ๑.๕ คน อันเป็นจำนวนที่ต่ำกว่าผู้ไม่มีบุตรเสียอีก แสดงว่าจำนวนผู้เป็นภาระบางส่วนไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนบุตรของลูกจ้าง (ตารางที่ ๒๔)

๔. พี่น้องรวมมารดา

จำนวนพี่น้องรวมมารดาเดียวกันที่ยังมีชีวิตอยู่ในปัจจุบันของลูกจ้างน่าจะมีผลต่อภาระเลี้ยงดูของลูกจ้างในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เนื่องจากลูกจ้างมีพี่น้องเป็นภาระโดยสมบูรณ์อยู่ร้อยละ ๑๒.๖ ของผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ทั้งหมด อีกทั้งพี่น้องที่ทำงานมีรายได้ก็อาจช่วยแบ่งเบาภาระจากลูกจ้างได้เช่นกัน โดยช่วยส่งเสียเลี้ยงดูน้องคนอื่นและบิดา/มารดา ในการศึกษาครั้งนี้พบว่า ลูกจ้างมีพี่น้องรวมมารดาโดยเฉลี่ย ๕.๕ คน โดยส่วนใหญ่มีพี่น้องจำนวน ๓ - ๔ คน มีเพียงไม่กี่รายที่มีพี่น้องเกิน ๑๐ คน

ในด้านการเลี้ยงดูพบว่า ลูกจ้างที่มีพี่น้องจำนวน ๑ - ๒ คน มีจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ย ๒.๓ คน ลูกจ้างที่มีพี่น้องจำนวน ๓ - ๔ คน มีจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ย ๒.๔ คน ลูกจ้างที่มีพี่น้องจำนวน ๕ - ๖ คน มีจำนวนเฉลี่ย ๒.๔ คน ลูกจ้างที่มีพี่น้องจำนวน ๗ - ๘ คน มีจำนวนเฉลี่ย ๒.๓ คน ลูกจ้างที่มีพี่น้องจำนวน ๙ - ๑๐ คน มีจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ย ๓.๐ คน แสดงให้เห็นว่าจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนพี่น้องรวมมารดาที่ยังมีชีวิตอยู่ในปัจจุบันของลูกจ้าง ทั้งนี้เพราะแม่พี่น้องจะเป็นกลุ่มผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ที่สำคัญ แต่ก็มี

อัตราส่วนอยู่ที่ ๑ ระบุร้อยละ ๒๐.๘ และร้อยละ ๕.๒ คือบุตรและคู่สมรสของลูกจ้างเอง ฉะนั้น จำนวนพี่น้องมากหรือน้อยไม่มีผลต่อการกำหนดจำนวน ผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ แต่สำหรับอัตราส่วนผู้เป็นภาระนั้น มีแนวโน้มลดลงตามจำนวนพี่น้องที่เพิ่มขึ้นเสียด้วย

ในการศึกษาว่าจำนวนพี่น้องของลูกจ้างมีผลต่อผู้เป็นภาระบางส่วนหรือไม่อย่างไรนั้น พบว่าลูกจ้างที่มีพี่น้อง ๑ - ๒ คน มีจำนวนผู้เป็นภาระบางส่วนโดยเฉลี่ย ๑.๕ คน ลูกจ้างที่มีพี่น้อง ๓ - ๔ คน มีจำนวนเฉลี่ย ๑.๓ คน ลูกจ้างที่มีพี่น้อง ๕ - ๖ คน มีจำนวนเฉลี่ย ๑.๔ คน ลูกจ้างที่มีพี่น้องจำนวน ๗ - ๘ คน มีจำนวนเฉลี่ย ๑.๕ คน ลูกจ้างที่มีพี่น้อง จำนวน ๙ - ๑๐ คน มีจำนวนเฉลี่ย ๑.๗ คน และลูกจ้างที่มีพี่น้องจำนวน ๑๑ - ๑๒ คน มีจำนวนผู้เป็นภาระบางส่วน โดยเฉลี่ย ๓.๒ คน

ผลที่ได้ดังกล่าว ไม่ได้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนพี่น้องกับการมีภาระบางส่วน ของลูกจ้างอย่างเด่นชัดนัก แต่ก็แสดงถึงแนวโน้มที่ว่า ลูกจ้างที่มีพี่น้องรวมมารวมกันสูงมีอัตรา ส่วนของลูกจ้างที่มีภาระบางส่วนสูงกว่าลูกจ้างที่มีพี่น้องจำนวนน้อยกว่า สำหรับจำนวนผู้เป็นภาระ บางส่วนโดยเฉลี่ยก็แสดงแนวโน้มในทำนองเดียวกันคือ ลูกจ้างที่มีพี่น้องจำนวนมาก มีผู้เป็นภาระ บางส่วนโดยเฉลี่ยสูงกว่าลูกจ้างที่มีพี่น้องน้อยคนกว่า นับว่าความสัมพันธ์ระหว่างการมีภาระบาง ส่วนกับจำนวนพี่น้องของลูกจ้าง เป็นไปในทางเดียวกัน นอกจากนี้ ผลดังกล่าวยังแสดงว่าการที่ ลูกจ้างมีพี่น้องหลายคนมิได้ช่วยแบ่งเบาภาระแต่อย่างใด กลับทำให้ภาระเพิ่มขึ้นเสียอีก ซึ่ง สอดคล้องกับสิ่งที่ศึกษามาแล้ว ที่พบว่า พี่/น้อง เป็นภาระบางส่วนกลุ่มสำคัญ แม้จะมีเพียงร้อยละ ๒๖.๓ ของผู้เป็นภาระบางส่วนทั้งหมด และเป็นอันดับรองจากบิดา/มารดา แต่ก็มีผลต่อการมี ภาระบางส่วนของลูกจ้างค่อนข้างชัดเจน (ตารางที่ ๕)

ตารางที่ ๒๔ อัตราส่วนร้อยละแสดงการมีภาระบางส่วนและจำนวนผู้เป็นภาระบางส่วนโดยเฉลี่ยจำแนกตามจำนวนบุตรของลูกจ้าง

จำนวนบุตร	ผู้เป็นภาระบางส่วน										รวม	มีชดเชย เลขคณิต
	ไม่มี	มี	จำนวน									
			๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘		
ไม่มี	(๑๕) ๓๒.๖	(๓๑) ๖๗.๔	(๑๑) ๒๓.๔	(๑๑) ๒๓.๔	(๓) ๖.๕	(๔) ๘.๗	-	(๑) ๒.๒	(๑) ๒.๒	-	(๔๖) ๑๐๐	๒.๓
๑	(๒๑) ๓๑.๗	(๔๒) ๖๔.๓	(๑๖) ๒๕.๔	(๑๘) ๒๘.๖	(๖) ๙.๕	(๒) ๓.๒	(๑) ๑.๖	-	-	-	(๖๓) ๑๐๐	๑.๕
๒	(๑๒) ๒๗.๓	(๓๒) ๗๒.๗	(๑๒) ๒๗.๓	(๔) ๒๐.๕	(๖) ๑๓.๖	(๓) ๖.๘	(๑) ๒.๓	(๑) ๒.๓	-	-	(๔๔) ๑๐๐	๒.๒
๓	(๑๖) ๖๕.๖	(๗) ๓๐.๔	(๔) ๑๗.๕	(๒) ๘.๕	(๑) ๔.๓	-	-	-	-	-	(๒๓) ๑๐๐	๑.๖
๔	(๕) ๓๓.๓	(๑๐) ๖๖.๗	(๕) ๓๓.๓	-	(๒) ๑๓.๓	(๒) ๑๓.๓	-	-	(๗) ๖.๗	-	(๑๕) ๑๐๐	๒.๖
๕	-	(๔) ก*	(๒) ก*	(๑) ก*	(๑) ก*	-	-	-	-	-	(๔) ก*	-
๖	(๑) ก*	(๒) ก*	(๑) ก*	-	-	-	-	-	-	(๑) ก*	(๓) ก*	-
๗	-	(๖) ๑๐๐	-	(๒) ๓๓.๓	(๑) ๑๖.๗	(๑) ๑๖.๗	-	-	(๒) ๓๓.๓	-	(๖) ๑๐๐	๔.๒
ไม่เข้าข่าย	(๖๐) ๒๔.๒	(๑๘๘) ๗๕.๘	(๔๒) ๑๖.๕	(๗๔) ๒๘.๘	(๒๐) ๘.๑	(๒๐) ๘.๑	(๑๘) ๗.๓	(๖) ๒.๕	(๔) ๑.๖	(๕) ๑.๖	(๒๕๘) ๑๐๐	๒.๗
รวม	(๑๒๔) ๒๘.๕	(๓๒๓) ๗๑.๕	(๕๓) ๒๐.๖	(๑๑๗) ๒๕.๕	(๔๐) ๘.๘	(๓๒) ๗.๑	(๒๐) ๕.๕	(๘) ๑.๘	(๘) ๑.๘	(๕) ๑.๑	(๔๕๒) ๑๐๐	๒.๕

* ขนาดตัวอย่างต่ำกว่า ๕ ราย

ตารางที่ ๒๕ อัตราส่วนร้อยละแสดงการมีภาระและจำนวนผู้เป็นภาระโดยเฉลี่ย จำแนกตามจำนวนพี่น้อง
รวมมารดาของลูกจ้าง

จำนวนพี่น้อง	ผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์										รวม	มีชนิด เลขคณิต
	ไม่มี	มี	จำนวน									
			๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘		
๑ - ๒	(๑๐) ๕๐.๐	(๑๕) ๖๐.๐	(๕) ๒๐.๐	(๕) ๒๐.๐	(๒) ๘.๐	(๒) ๘.๐	(๑) ๔.๐	-	-	-	(๒๕) ๑๐๐	๒.๓
๓ - ๔	(๖๒) ๖๐.๒	(๔๑) ๓๘.๘	(๑๒) ๑๑.๗	(๑๔) ๑๓.๕	(๕) ๔.๕	(๖) ๕.๘	(๓) ๒.๕	(๑) ๑.๐	-	-	(๑๐๓) ๑๐๐	๒.๔
๕ - ๖	(๕๑) ๕๕.๑	(๖๓) ๕๐.๘	(๒๐) ๑๓.๐	(๑๗) ๑๑.๐	(๕) ๕.๘	(๑๓) ๘.๘	(๓) ๑.๕	(๑) ๐.๖	-	-	(๑๕๔) ๑๐๐	๒.๔
๗ - ๘	(๗๔) ๖๘.๕	(๓๔) ๓๑.๕	(๑๕) ๑๓.๘	(๗) ๖.๕	(๕) ๓.๗	(๕) ๔.๖	(๒) ๑.๕	(๑) ๐.๕	-	-	(๑๐๘) ๑๐๐	๒.๓
๙ - ๑๐	(๓๐) ๖๙.๖	(๑๓) ๓๐.๒	(๒) ๕.๗	(๒) ๕.๗	(๖) ๑๔.๐	(๑) ๒.๓	(๑) ๒.๓	(๑) ๒.๓	-	-	(๔๓) ๑๐๐	๓.๐
๑๑ - ๑๒	(๑๒) ๘๕.๗	(๒) ๑๔.๓	-	-	(๒) ๑๔.๓	-	-	-	-	-	(๑๔) ๑๐๐	๓.๐
๑๓ - ๑๔	(๒) ก*	(๒) ก*	-	(๑) ก*	(๑) ก*	-	-	-	-	-	(๔) ก*	-
๑๕ - ๑๖	-	(๑) ก*	-	-	-	(๑) ก*	-	-	-	-	(๑) ก*	-
รวม	(๒๘๑) ๖๒.๒	(๑๗๑) ๓๗.๘	(๕๔) ๑๑.๘	(๔๖) ๑๐.๒	(๒๔) ๖.๔	(๒๘) ๖.๒	(๑๐) ๒.๒	(๔) ๐.๘	-	-	(๔๕๒) ๑๐๐	๒.๕

ผู้เป็นภาระบางส่วน

๑ - ๒	(๑๕) ๕๖.๐	(๑๑) ๔๔.๐	(๕) ๒๐.๐	(๓) ๑๒.๐	(๒) ๘.๐	(๑) ๔.๐	-	-	-	-	(๒๕) ๑๐๐	๑.๕
๓ - ๔	(๓๓) ๓๒.๐	(๗๐) ๖๘.๐	(๒๐) ๑๙.๔	(๓๐) ๒๙.๑	(๕) ๘.๗	(๖) ๕.๘	(๓) ๒.๕	(๑) ๑.๐	(๑) ๑.๐	-	(๑๐๓) ๑๐๐	๒.๓
๕ - ๖	(๕๐) ๓๒.๕	(๑๐๔) ๖๗.๕	(๓๗) ๒๕.๐	(๓๔) ๒๒.๑	(๑๓) ๘.๔	(๕) ๕.๘	(๓) ๓.๒	(๑) ๑.๕	(๒) ๑.๓	(๑) ๐.๖	(๑๕๔) ๑๐๐	๒.๔
๗ - ๘	(๑๘) ๑๖.๗	(๕๐) ๔๓.๓	(๑๘) ๑๖.๗	(๓๔) ๓๑.๕	(๕) ๘.๓	(๑๒) ๑๑.๑	(๕) ๘.๓	(๓) ๒.๕	(๓) ๒.๕	(๒) ๑.๕	(๑๐๘) ๑๐๐	๒.๕
๙ - ๑๐	(๑๒) ๒๗.๕	(๓๑) ๗๒.๑	(๘) ๑๘.๖	(๑๐) ๒๓.๓	(๕) ๑๑.๖	(๕) ๙.๓	(๒) ๔.๗	-	(๑) ๒.๓	(๑) ๒.๓	(๔๓) ๑๐๐	๒.๗
๑๑ - ๑๒	(๒) ๑๔.๓	(๑๒) ๘๕.๗	(๒) ๑๔.๓	(๖) ๕๒.๕	(๑) ๗.๑	-	-	(๑) ๗.๑	(๑) ๗.๑	(๑) ๗.๑	(๑๔) ๑๐๐	๓.๒
๑๓ - ๑๔	-	(๔) ก*	(๒) ก*	-	(๑) ก*	-	(๑) ก*	-	-	-	(๕) ก*	-
๑๕ - ๑๖	-	(๑) ก*	(๑) ก*	-	-	-	-	-	-	-	(๑) ก*	-
รวม	(๑๒๕) ๒๘.๕	(๓๒๓) ๗๑.๕	(๙๓) ๒๑.๖	(๑๑๗) ๒๕.๕	(๔๐) ๘.๘	(๓๒) ๗.๑	(๒๐) ๔.๔	(๘) ๑.๘	(๘) ๑.๕	(๕) ๑.๑	(๔๕๒) ๑๐๐	๒.๕

* ขนาดตัวอย่างต่ำกว่า ๕ ราย

๕. สถานที่เกิด

ปัจจัยต่อไปคือสถานที่เกิดของลูกจ้าง ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้แบ่งเป็น ๔ ภาค คือ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานที่เกิดกับจำนวนผู้เป็นภรรยาของลูกจ้าง พบว่าลูกจ้างที่เกิดในภาคกลางมีจำนวนผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ย ๒.๒ คน ลูกจ้างที่เกิดในภาคเหนือ มีจำนวนเฉลี่ย ๑.๘ คน ลูกจ้างที่เกิดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจำนวนเฉลี่ย ๒.๘ คน และลูกจ้างที่เกิดในภาคใต้มีจำนวนเฉลี่ย ๓.๘ คน แต่เป็นจำนวนเฉลี่ยที่ไม่น่าจะเป็นตัวแทนที่ดี เนื่องจากคำนวณมาจากตัวอย่างเพียง ๗ ราย ฉะนั้น ในจำนวนตัวเลขที่เชื่อถือได้ ลูกจ้างที่เกิดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงมีจำนวนเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ผู้ที่เกิดในภาคกลาง และผู้มีถิ่นที่เกิดในภาคเหนือมีจำนวนเฉลี่ยต่ำที่สุด

จากการศึกษาพบว่า ลูกจ้างที่มีถิ่นที่เกิดในภาคกลางมีอัตราส่วนผู้มีภรรยาโดยสมบูรณ์ร้อยละ ๓๕.๖ ซึ่งสูงกว่าภาคอื่น ๆ อันดับที่สองได้แก่ภาคเหนือ อันดับสามได้แก่ภาคใต้และอันดับสุดท้ายได้แก่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งนี้อธิบายเหตุผลที่ลูกจ้างในภาคกลางมีผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์ในอัตราส่วนสูงกว่าภาคอื่น ๆ ได้ว่า ผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกับลูกจ้าง โดยในจำนวนลูกจ้างร้อยละ ๓๑.๘ ที่มีผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์นั้น มีเพียงร้อยละ ๘ เท่านั้น ที่ผู้เป็นภรรยาของตนมิได้อาศัยอยู่ด้วย ประกอบกับลูกจ้างในภาคกลาง รวมจังหวัดพุมธานี ซึ่งเป็นที่ตั้งสถานประกอบการที่ลูกจ้างทำงาน และจังหวัดใกล้เคียง ซึ่งลูกจ้างพักอาศัยอยู่ในปัจจุบัน ลูกจ้างในภาคกลางจึงมีแนวโน้มที่จะอยู่กับครอบครัวของตนมากกว่าภาคอื่น ๆ จึงเกิดปรากฏการณ์ดังกล่าวขึ้น นอกจากนี้ยังแสดงว่าลูกจ้างที่มีถิ่นที่เกิดในภาคอื่น และอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในจังหวัดพุมธานี กรุงเทพมหานคร นนทบุรีและอยุธยา มาจากภาคเหนือมากเป็นอันดับหนึ่ง ภาคใต้อันดับที่สอง และสุดท้ายคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สำหรับผู้เป็นภาระบางส่วนของผู้จ้างที่มีถิ่นที่เกิดในภาคต่าง ๆ นั้น พบว่าผู้จ้างที่เกิดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจำนวนผู้เป็นภาระบางส่วนโดยเฉลี่ยสูงที่สุด ๒.๘ คน อันที่จริงลงมาคือผู้จ้างที่เกิดในภาคเหนือ มีจำนวนเฉลี่ย ๒.๗ คน อันที่สามได้แก่ผู้จ้างที่เกิดในภาคกลาง มีจำนวนเฉลี่ย ๒.๕ คน อันที่สี่สุดท้ายได้แก่ผู้จ้างที่เกิดในภาคใต้ มีจำนวนเฉลี่ย ๒.๐ คน ซึ่งเห็นได้ว่าขณะที่จำนวนผู้เป็นภาระบางส่วนโดยเฉลี่ยของผู้จ้างลดลงตามสถานที่เกิดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคกลางและภาคใต้ตามลำดับ (ตารางที่ ๕)

ผลจากการศึกษากังวลแล้ว แสดงถึงความรับผิดชอบของผู้จ้างที่จะต้องช่วยส่งเสียญาติพี่น้องที่อาศัยอยู่บ้านเกิดของคนในภาคต่าง ๆ ของประเทศ ซึ่งยังเป็นสถานที่เกิดของผู้จ้างเอง ในจำนวนที่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าผู้จ้างที่มีภูมิลำเนาเกิดในภาคที่มีความแห้งแล้ง ประชาชนประกอบอาชีพกสิกรรมเป็นส่วนใหญ่ และการทำไร่นายังต้องพึ่งพาธรรมชาติเป็นสำคัญ ทำให้มีรายได้ไม่แน่นอน และส่วนใหญ่รายได้ต่ำ แต่ต้องรับภาระเลี้ยงดูบุคคลในครอบครัวทุกคนให้ดำรงชีพอยู่ได้ อันเป็นการเกินกำลังของรายได้ ฉะนั้น บุคคลเหล่านี้ที่ทำงานมีรายได้แน่นอนจึงต้องช่วยส่งเสียเลี้ยงดูครอบครัวสำหรับรายได้คือหัว ในปี พ.ศ. ๒๕๒๒ ของประชากรไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เท่ากับ ๓,๘๖๒ บาท เท่านั้น ในขณะที่รายได้คือหัวของประชากรไทยเท่ากับ ๘,๙๘๘ บาท กรุงเทพมหานคร ๒๖,๙๘๑ บาท ภาคกลาง ๑๔,๕๘๗ บาท ภาคเหนือ ๖,๔๔๕ บาท และภาคใต้ ๑๐,๒๗๗ บาท เมื่อรายได้ของประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่ำมากที่สุดเช่นนี้ จึงทำให้ผู้จ้างที่มีภูมิลำเนาเกิดในภาคนี้มีจำนวนผู้เป็นภาระบางส่วนสูงที่สุด

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สหกิจศึกษา
กำลังคนและการมีงานทำ ๒๕๒๒ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานเลขาธิการ
คณะรัฐมนตรี, ๒๕๒๒), หน้า ๓๖

ตารางที่ ๒๖ อัตราส่วนร้อยละแสดงการมีภาวะและจำนวนผู้เป็นภาวะโดยเฉลี่ย จำแนกตามสถานที่เกิด
ของลูกจ้าง

สถานที่เกิด	ผู้เป็นภาวะโดยสมบูรณ์										รวม	มัชฌิม เลขคณิต
	ไม่มี	มี	จำนวน									
			๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘		
ภาคกลาง	(๒๐๓) ๒๐.๕	(๑๓๓) ๓๕.๖	(๕๕) ๑๓.๐	(๓๖) ๑๐.๘	(๕) ๒.๗	(๒๒) ๖.๕	(๘) ๒.๕	(๕) ๑.๒	-	-	(๓๓๖) ๑๐๐	๒.๒
ภาคเหนือ	(๒๖) ๖๓.๕	(๑๕) ๓๖.๖	(๗) ๑๗.๑	(๕) ๑๒.๒	(๒) ๕.๕	(๑) ๒.๕	-	-	-	-	(๕๑) ๑๐๐	๑.๕
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	(๓๘) ๗๐.๕	(๑๖) ๒๕.๖	(๓) ๕.๖	(๕) ๗.๕	(๕) ๗.๕	(๓) ๕.๖	(๒) ๓.๗	-	-	-	(๕๕) ๑๐๐	๒.๘
ภาคใต้	(๑๕) ๖๖.๗	(๗) ๓๓.๓	-	(๑) ๕.๘	(๕) ๑๕.๐	(๒) ๕.๕	-	-	-	-	(๒๑) ๑๐๐	๓.๑
รวม	(๒๘๑) ๖๒.๒	(๑๗๑) ๓๗.๘	(๕๕) ๑๑.๕	(๕๖) ๑๐.๒	(๒๕) ๖.๕	(๒๘) ๖.๒	(๑๐) ๒.๒	(๕) ๐.๕	-	-	(๕๕๒) ๑๐๐	๒.๕

ผู้เป็นภาวะบางส่วน

ภาคกลาง	(๕๒) ๒๗.๕	(๒๕๓) ๗๒.๖	(๗๕) ๒๒.๐	(๘๖) ๒๕.๖	(๓๑) ๙.๒	(๒๒) ๖.๕	(๑๕) ๕.๒	(๖) ๑.๘	(๖) ๑.๘	(๕) ๑.๕	(๓๓๖) ๑๐๐	๒.๕
ภาคเหนือ	(๑๒) ๒๕.๓	(๒๕) ๗๐.๗	(๕) ๙.๘	(๑๒) ๒๕.๓	(๕) ๙.๘	(๗) ๑๗.๑	(๒) ๕.๕	-	-	-	(๕๑) ๑๐๐	๒.๗
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	(๒๐) ๓๗.๐	(๓๕) ๖๓.๐	(๑๑) ๒๐.๕	(๕) ๑๖.๗	(๕) ๗.๕	(๓) ๕.๖	(๓) ๕.๖	(๒) ๓.๗	(๒) ๓.๗	-	(๕๕) ๑๐๐	๒.๘
ภาคใต้	(๕) ๒๓.๘	(๑๖) ๗๖.๒	(๕) ๑๕.๐	(๑๐) ๕๗.๖	(๑) ๕.๘	-	(๑) ๕.๘	-	-	-	(๒๑) ๑๐๐	๒.๐
รวม	(๑๒๕) ๒๘.๕	(๓๒๓) ๗๑.๕	(๙๖) ๒๐.๖	(๑๑๗) ๒๕.๕	(๕๐) ๘.๘	(๓๒) ๗.๑	(๒๐) ๕.๕	(๘) ๑.๘	(๘) ๑.๘	(๕) ๑.๑	(๕๕๒) ๑๐๐	๒.๕

๒. เวลาที่อยู่อาศัย

เนื่องจากลูกจ้างที่ทำงานในสถานประกอบการอุตสาหกรรมในจังหวัดปทุมธานี มีภูมิลำเนาเกิดในจังหวัดภาคต่าง ๆ ของประเทศ จึงเป็นผู้ที่อพยพเข้ามาอยู่อาศัยในจังหวัดเดียวกับที่ทำงานบ้าง ในจังหวัดใกล้เคียงบ้าง และเข้ามาอาศัยอยู่ในระยะเวลาที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ นอกจากสถานที่เกิดจะมีผลต่อจำนวนผู้เป็นภาระดังกล่าวแล้ว ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในตำบลที่อยู่ปัจจุบันก็น่าจะมีผลต่อจำนวนผู้เป็นภาระด้วย

ความสัมพันธ์ระหว่างการมีภาระกับระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในตำบลที่อยู่ปัจจุบัน พบว่า ลูกจ้างที่อาศัยอยู่เกิน ๑๐ ปี มีจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ย ๒.๓ คน และเป็นลูกจ้างเพียงกลุ่มเดียวที่มีจำนวนผู้เป็นภาระสูงถึง ๒ คน ลูกจ้างที่อาศัยอยู่นาน ๕ ปี - ๑๐ ปี มีจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ย ๑.๓ คน ลูกจ้างที่อาศัยอยู่นาน ๑ ปี - ๕ ปี มีจำนวนเฉลี่ย ๑.๔ คน ลูกจ้างที่อาศัยอยู่ตั้งแต่ ๒ เดือน - ๑ ปี มีจำนวนเฉลี่ย ๑.๖ คน และลูกจ้างที่อาศัยอยู่ต่ำกว่า ๒ เดือน มีจำนวนเฉลี่ย ๑.๒ คน ซึ่งผลที่ได้ดังกล่าวแล้วนี้ แสดงว่าจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ยของผู้ที่อาศัยอยู่ในตำบลที่อยู่ปัจจุบันนานกว่า มีแนวโน้มที่จะมากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเวลาสั้นกว่า โดยเฉพาะในการศึกษาครั้งนี้พบว่าผู้ที่ไม่เคยย้ายถิ่นเลยคือผู้ที่อาศัยอยู่ในตำบลที่อยู่ปัจจุบันตั้งแต่เกิด มีผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ย ถึง ๑.๔ คน อันเป็นจำนวนที่สูงกว่าจำนวนเฉลี่ยของลูกจ้างในกลุ่มอื่นทุกกลุ่ม นอกจากนี้ระยะเวลาที่ลูกจ้างอพยพเข้ามาอยู่อาศัยในตำบลที่อยู่ปัจจุบันยังมีความสัมพันธ์ทางตรงกับอัตราส่วนผู้มีภาระโดยสมบูรณ์โดยลูกจ้างที่อาศัยอยู่นานกว่ามีภาระในอัตราส่วนสูงกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ภายหลัง

ในกรณีผู้เป็นภาระบางส่วนพบว่า ลูกจ้างที่อาศัยอยู่ในตำบลที่อยู่ปัจจุบันตั้งแต่เกิด หรือผู้ที่ไม่เคยย้ายถิ่นที่อยู่เลย มีผู้เป็นภาระบางส่วนโดยเฉลี่ย ๑.๕ คน เท่ากับจำนวนเฉลี่ยของลูกจ้างที่อาศัยอยู่ในตำบลที่อยู่ปัจจุบันเกินกว่า ๕ - ๑๐ ปี และเกินกว่า ๑๐ ปี และเท่ากับจำนวนเฉลี่ยรวมด้วย สำหรับผู้ที่อาศัยอยู่นานไม่เกิน ๒ เดือนมีผู้เป็นภาระบางส่วน

ในจำนวนเฉลี่ย ๒.๒ ผู้ที่อาศัยอยู่นาน ๒ เดือนถึง ๑ ปี มีจำนวนผู้เป็นภาระบางส่วนโดยเฉลี่ย ๓.๒ คน และผู้ที่อาศัยอยู่นานเกิน ๑ ปีถึง ๕ ปี มีจำนวนเฉลี่ย ๒.๔ คน ซึ่งจำนวนผู้เป็นภาระโดยเฉลี่ยไม่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาที่อยู่อาศัยในตำบลที่อยู่ปัจจุบันของลูกจ้าง แสดงว่าการมีภาระบางส่วนของลูกจ้างน่าจะถูกกำหนดโดยปัจจัยอื่น ๆ มากกว่าระยะเวลาที่อาศัยอยู่ดังกล่าว (ตารางที่ ๒๗)

๗. ลักษณะที่อยู่อาศัย

ที่อยู่อาศัยของลูกจ้างมีหลายลักษณะ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็น ๗ ประเภท คือ ๑. หอพักคนงาน ๒. บ้านพัก ๓. บ้านของตนเอง ๔. บ้านของบิดามารดา ๕. บ้านญาติ ๖. บ้านเช่า และ ๗. บ้านเช่าซื้อ จากการศึกษพบว่าลูกจ้างที่อาศัยอยู่ในบ้านของตนเองหรือकुสมรสและบ้านเช่าซื้อ ซึ่งก็นับว่าเป็นบ้านของตนเอง เช่นกัน เพียงแต่ต้องจ่ายเงินค่าผ่อนส่ง เป็นรายจ่ายอีกประการหนึ่ง เท่านั้น ลูกจ้าง ๒ กลุ่มนี้มีอัตราส่วนผู้มีภาระโดยสมบูรณ์สูงกว่ากลุ่มอื่น คือร้อยละ ๖๔.๘ และ ๗๖.๒ และมีจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ย ๓.๑ คนเท่ากัน ลูกจ้างที่อาศัยอยู่บ้านญาติของตนเองหรือकुสมรสมีจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ย ๒.๔ คน ผู้อาศัยอยู่บ้านพักคนงานหรือบ้านพักที่ไม่ต้องจ่ายค่าที่พัก ซึ่งมีเฉพาะผู้สมรสแล้วทั้งสิ้น มีจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ ๒.๓ คนเท่ากัน ผู้อาศัยอยู่บ้านบิดา/มารดาของตนมีผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ย ๒.๒ คน และผู้ที่อาศัยอยู่หอพักคนงานมีผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ย ๑.๗ คน อันเป็นจำนวนต่ำที่สุด แสดงว่าผู้มีความพร้อมในตำบลที่อยู่อาศัยคือมีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งของตนเอง ต้องรับภาระเลี้ยงดูมากกว่าผู้ที่ยังไม่พร้อม

สำหรับประเภทที่อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์กับจำนวนผู้เป็นภาระบางส่วนหรือไม่นั้น พบว่าลูกจ้างที่อาศัยอยู่บ้านบิดา/มารดา มีจำนวนผู้เป็นภาระบางส่วนโดยเฉลี่ย ๒.๘ คน ซึ่งมากกว่าลูกจ้างกลุ่มอื่น ลูกจ้างที่อยู่บ้านเช่าซื้อมีผู้เป็นภาระบางส่วนโดยเฉลี่ย ๒.๔ คน ผู้อยู่หอพักคนงานมีจำนวนเฉลี่ย ๒.๗ คน ผู้อาศัยอยู่บ้านพักและบ้านของตนเองมีจำนวนผู้เป็นภาระบางส่วนโดยเฉลี่ย ๒.๒ คนเท่ากัน ขณะที่ผู้อาศัยอยู่บ้านเช่ามีจำนวนผู้เป็นภาระบางส่วนโดยเฉลี่ยเพียง ๑.๔ คน

ตารางที่ ๒๗ อัตราส่วนร้อยละแสดงการมีภาวะและจำนวนผู้เป็นภาวะโดยเฉลี่ย จำแนกตามเวลาที่อยู่อาศัย
ในตำบลที่อยู่ปัจจุบันของลูกจ้าง

เวลาที่อยู่อาศัย	ผู้เป็นภาวะโดยสมบูรณ์										รวม	มีชกิม เลขคณิต
	ไม่มี	มี	จำนวน									
			๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘		
๖ เดือน	(๓๒) ๗๘.๐	(๔) ๒๒.๐	(๒) ๔.๕	(๔) ๙.๘	(๒) ๔.๕	(๑) ๒.๓	-	-	-	-	(๔๑) ๑๐๐	๒.๒
๖ เดือน-๑ปี	(๑๓) ๗๒.๒	(๕) ๒๗.๘	(๓) ๑๖.๗	(๑) ๕.๖	(๑) ๕.๖	-	-	-	-	-	(๑๘) ๑๐๐	๑.๖
๑ ปี - ๕ ปี	(๔๕) ๖๕.๓	(๔๒) ๓๐.๗	(๑๓) ๙.๕	(๑๑) ๘.๐	(๕) ๖.๖	(๘) ๙.๘	(๑) ๐.๗	-	-	-	(๑๓๗) ๑๐๐	๒.๔
๕ ปี - ๑๑ปี	(๗๔) ๕๘.๓	(๕๓) ๔๑.๗	(๑๗) ๑๓.๔	(๑๘) ๑๔.๒	(๖) ๔.๗	(๘) ๖.๓	(๕) ๓.๑	-	-	-	(๑๒๗) ๑๐๐	๒.๓
๑๐ ปี +	(๔๕) ๕๘.๔	(๕๘) ๕๑.๖	(๑๓) ๑๔.๐	(๑๒) ๑๒.๕	(๑๐) ๑๐.๘	(๗) ๗.๕	(๒) ๒.๒	(๕) ๕.๓	-	-	(๕๓) ๑๐๐	๒.๗
ตั้งแต่เกิด	(๒๒) ๖๑.๑	(๑๔) ๓๘.๙	(๖) ๑๖.๗	-	(๑) ๒.๘	(๕) ๑๑.๑	(๓) ๘.๓	-	-	-	(๓๖) ๑๐๐	๒.๙
รวม	(๒๘๑) ๖๒.๒	(๑๗๑) ๓๗.๘	(๕๕) ๑๑.๙	(๕๖) ๑๐.๒	(๒๙) ๖.๔	(๒๘) ๖.๒	(๑๐) ๒.๒	(๕) ๐.๒	-	-	(๕๕๒) ๑๐๐	๒.๕

ผู้เป็นภาวะบางส่วน

๖ เดือน	(๑๑) ๒๖.๘	(๓๐) ๗๓.๒	(๑๒) ๒๙.๓	(๔) ๒๒.๐	(๒) ๔.๕	(๕) ๑๒.๒	(๒) ๔.๕	-	-	-	(๔๑) ๑๐๐	๒.๒
๖เดือน- ๑ปี	(๗) ๓๘.๙	(๑๑) ๖๑.๑	(๓) ๑๖.๗	(๓) ๑๖.๗	(๑) ๕.๖	(๑) ๕.๖	(๑) ๕.๖	(๑) ๕.๖	-	(๑) ๕.๖	(๑๘) ๑๐๐	๓.๒
๑ ปี - ๕ ปี	(๔๐) ๒๙.๒	(๔๗) ๗๐.๘	(๒๗) ๑๙.๗	(๓๘) ๒๗.๗	(๑๖) ๑๑.๗	(๖) ๔.๔	(๔) ๒.๙	(๓) ๒.๒	(๓) ๒.๒	-	(๑๓๗) ๑๐๐	๒.๔
๕ ปี - ๑๐ปี	(๓๔) ๒๖.๘	(๔๓) ๗๓.๒	(๒๑) ๑๖.๕	(๓๕) ๒๗.๖	(๑๐) ๗.๙	(๑๑) ๘.๗	(๑๐) ๗.๙	(๓) ๒.๔	(๓) ๒.๔	-	(๑๒๗) ๑๐๐	๒.๔
๑๐ ปี +	(๓๑) ๓๓.๓	(๖๒) ๖๖.๗	(๒๒) ๒๓.๗	(๒๐) ๒๑.๕	(๖) ๖.๕	(๗) ๗.๕	(๒) ๒.๒	-	(๒) ๒.๒	(๓) ๓.๒	(๕๓) ๑๐๐	๒.๕
ตั้งแต่เกิด	(๖) ๑๖.๗	(๓๐) ๘๓.๓	(๘) ๒๒.๒	(๑๒) ๓๓.๓	(๕) ๑๓.๙	(๒) ๕.๖	(๑) ๒.๘	(๑) ๒.๘	-	(๑) ๒.๘	(๓๖) ๑๐๐	๒.๕
รวม	(๑๒๕) ๒๘.๕	(๓๒๓) ๗๑.๕	(๙๓) ๒๑.๖	(๑๑๗) ๒๕.๙	(๔๐) ๘.๘	(๓๒) ๗.๑	(๒๐) ๔.๔	(๘) ๑.๘	(๘) ๑.๘	(๕) ๑.๑	(๕๕๒) ๑๐๐	๒.๕

จากผลการศึกษาดังกล่าว เห็นได้ว่าลูกจ้างที่อาศัยอยู่ในที่พักลักษณะต่าง ๆ นอกจากบ้าน
 บิคา มารคา บ้านเช่าซื้อและหอพักคนงาน มีจำนวนผู้เป็นภาระบางส่วนโดยเฉลี่ยแตกต่างกัน
 เพียงเล็กน้อย เท่านั้น สำหรับผู้ที่อาศัยอยู่บ้านบิคา/มารคา มีอัตราส่วนผู้มีภาระบางส่วนสูงถึงร้อยละ
 ๕๕.๓ และมีจำนวนเฉลี่ยสูงที่สุดดังกล่าวแล้วนั้น น่าจะเนื่องมาจากลักษณะของการรับภาระที่
 ลูกจ้างให้เงินเป็นค่าเครื่องอุปโภคบริโภคที่สมาชิกในครัวเรือนใช้ร่วมกัน รวมทั้งอาจจัดหาสิ่งของ
 ดังกล่าวมาให้ เช่น เป็นผู้จัดซื้ออาหารมาให้ เป็นต้น ในกรณีบ้านเช่าซื้อก็น่าจะมีลักษณะการรับ
 ภาระในทำนองเดียวกัน แต่ผู้อาศัยอยู่หอพักคนงาน ซึ่งมีอัตราส่วนผู้มีภาระสูงถึงร้อยละ ๗๕.๖
 และมีจำนวนผู้เป็นภาระบางส่วนโดยเฉลี่ยถึง ๒.๓ คน ต้องรับภาระส่งเสียเงินและหรือสิ่งของ
 ไปให้พ่อแม่พี่น้องของคนที่อยู่ยังภูมิลำเนาเดิม เนื่องจากลูกจ้างเหล่านี้เกือบทั้งหมดเป็นผู้มี
 ภูมิลำเนาในต่างจังหวัดตามภาคต่าง ๆ ของประเทศ และได้อพยพเข้ามาทำงานโดยได้นำ
 ครอบครัวมาด้วย

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงลักษณะของการมีภาระโดยสมบูรณกับบางส่วนของลูกจ้าง
 ที่เข้ามาอยู่อาศัยในตำบลที่อยู่ปัจจุบันแล้ว จะเห็นว่าการมีภาระบางส่วนของลูกจ้างมีลักษณะเช่น
 เกี่ยวกับการมีภาระโดยสมบูรณในแง่ที่ผู้มีความพร้อมในเรื่องที่อยู่อาศัยต้องรับภาระมากกว่าผู้ที่
 ไม่มีความพร้อมในเรื่องนี้ (ตารางที่ ๒๕)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๒๘ อัตราส่วนร้อยละแสดงการมีภาระและจำนวนผู้เป็นภาระโดยเฉลี่ย จำแนกตามประเภทที่อยู่อาศัยของลูกจ้าง

ลักษณะที่อยู่อาศัย	ไม่มี	ผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์									รวม	มีชกิมเลขคณิต	
		มี	จำนวน										
			๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘			
หอพักคนงาน	(๑๔๔) ๘๖.๑	(๒๔) ๑๓.๙	(๑๓) ๗.๕	(๗) ๔.๐	(๓) ๑.๗	(๑) ๐.๖	-	-	-	-	(๑๗๓) ๑๐๐	๑.๗	
บ้านพัก	(๑๖) ๔๓.๒	(๒๑) ๕๖.๘	(๘) ๒๑.๖	(๔) ๑๓.๕	(๔) ๑๐.๘	(๓) ๘.๑	-	(๑) ๒.๗	-	-	(๓๗) ๑๐๐	๒.๓	
บ้านท่าน/ คู่สมรส	(๒๐) ๓๕.๑	(๓๗) ๖๔.๙	(๘) ๑๔.๐	(๔) ๑๕.๘	(๓) ๕.๓	(๗) ๑๒.๓	(๘) ๑๔.๐	(๒) ๓.๕	-	-	(๕๗) ๑๐๐	๓.๑	
บ้านบิดา มารดา ท่าน/คู่สมรส	(๕๖) ๑๕.๗	(๒๔) ๓๕.๓	(๔) ๑๒.๙	(๗) ๑๐.๐	(๕) ๗.๑	(๒) ๒.๙	-	(๑) ๑.๕	-	-	(๗๐) ๑๐๐	๒.๒	
บ้านญาติท่าน/ คู่สมรส	(๑๒) ๖๐.๐	(๑๘) ๔๐.๐	(๓) ๑๕.๐	(๒) ๑๐.๐	-	(๓) ๑๕.๐	-	-	-	-	(๒๐) ๑๐๐	๒.๔	
บ้านเช่า	(๓๓) ๔๔.๖	(๔๑) ๕๕.๔	(๑๐) ๑๓.๕	(๑๔) ๑๘.๙	(๑) ๑๕.๙	(๕) ๖.๘	(๑) ๑.๕	-	-	-	(๗๔) ๑๐๐	๒.๓	
บ้านเช่าซื้อ	(๕) ๒๓.๘	(๑๖) ๗๖.๒	(๓) ๑๕.๓	(๒) ๙.๕	(๓) ๑๕.๓	(๗) ๓๓.๓	(๑) ๕.๘	-	-	-	(๒๑) ๑๐๐	๓.๑	
รวม	(๒๘๑) ๖๒.๒	(๑๗๑) ๓๗.๘	(๕๕) ๑๑.๙	(๔๖) ๑๐.๒	(๒๙) ๖.๔	(๒๘) ๖.๒	(๑๐) ๒.๒	(๕) ๐.๙	-	-	(๔๕๒) ๑๐๐	๒.๕	

ผู้เป็นภาระบางส่วน

หอพักคนงาน	(๓๗) ๒๑.๔	(๑๓๖) ๗๘.๖	(๓๕) ๑๙.๗	(๔๘) ๒๗.๗	(๑๖) ๙.๒	(๑๗) ๙.๘	(๑๒) ๖.๙	(๕) ๒.๓	(๓) ๑.๗	(๒) ๑.๒	(๑๗๓) ๑๐๐	๒.๗
บ้านพัก	(๘) ๒๑.๖	(๒๙) ๗๘.๔	(๑๑) ๒๙.๗	(๔) ๒๕.๓	(๔) ๑๐.๘	(๔) ๑๐.๘	-	-	(๑) ๒.๗	-	(๓๗) ๑๐๐	๒.๒
บ้านท่าน/ คู่สมรส	(๑๘) ๓๑.๖	(๓๙) ๖๘.๔	(๑๔) ๒๕.๖	(๑๖) ๒๘.๑	(๕) ๗.๐	(๒) ๓.๕	(๑) ๑.๘	-	(๒) ๓.๕	-	(๕๗) ๑๐๐	๒.๒
บ้านบิดา มารดา ท่าน/คู่สมรส	(๑๑) ๑๕.๗	(๕๙) ๘๕.๓	(๙) ๑๒.๙	(๒๖) ๓๗.๑	(๔) ๑๒.๙	(๖) ๘.๖	(๒) ๒.๙	(๒) ๒.๙	(๒) ๒.๙	(๓) ๕.๓	(๗๐) ๑๐๐	๒.๙
บ้านญาติท่าน/ คู่สมรส	(๑๐) ๕๐.๐	(๑๐) ๕๐.๐	(๕) ๒๐.๐	(๕) ๒๕.๐	-	(๑) ๕.๐	-	-	-	-	(๒๐) ๑๐๐	๑.๘
บ้านเช่า	(๓๕) ๔๕.๙	(๔๐) ๕๕.๑	(๑๘) ๒๕.๓	(๑๐) ๑๓.๕	(๖) ๘.๑	(๒) ๒.๗	(๓) ๔.๑	(๑) ๑.๕	-	-	(๗๔) ๑๐๐	๒.๑
บ้านเช่าซื้อ	(๑) ๕๒.๔	(๒๐) ๘๗.๖	(๓) ๑๕.๓	(๓) ๑๕.๓	(๑) ๕.๘	-	(๒) ๙.๕	(๑) ๕.๘	-	-	(๒๑) ๑๐๐	๒.๘
รวม	(๑๒๙) ๒๘.๕	(๓๒๓) ๗๑.๕	(๙๓) ๒๑.๖	(๑๑๗) ๒๕.๙	(๕๐) ๘.๘	(๓๒) ๗.๑	(๒๐) ๕.๕	(๘) ๑.๘	(๘) ๑.๘	(๕) ๑.๑	(๔๕๒) ๑๐๐	๒.๕

ปัจจัยทางสังคม

๑. แบบของครอบครัวและจำนวนสมาชิกในครัวเรือน

โดยที่ในการศึกษาคั้งนี้ได้แบ่งลักษณะครัวเรือนออกเป็น ๒ แบบคือ ครัวเรือนพิเศษ และครัวเรือนส่วนบุคคล ฉะนั้น การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนสมาชิกในครัวเรือนและ ลักษณะครอบครัวกับจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์นั้น จึงแยกศึกษาตามลักษณะดังกล่าวและพบว่า ลูกจ้างร้อยละ ๔๑.๘ อาศัยอยู่ในหอพักคนงาน ซึ่งจัดเป็นครัวเรือนพิเศษ อีกส่วนหนึ่งอาศัย อยู่ในครัวเรือนส่วนบุคคลโดยร้อยละ ๓๘.๑ มีลักษณะครอบครัวเดี่ยวและร้อยละ ๒๐.๑ มี ลักษณะครอบครัวขยาย

กรณีลูกจ้างในครัวเรือนพิเศษพบว่า ร้อยละ ๘๖.๒ ไม่มีผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ ส่วนที่เหลือร้อยละ ๑๓.๘ เท่านั้นที่ต้องรับภาระเลี้ยงดู และมีจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ย เพียง ๑.๗ คน สำหรับครัวเรือนส่วนบุคคลซึ่งมีลักษณะครอบครัว ๒ แบบคือครอบครัวเดี่ยวและ ครอบครัวขยาย ได้พบว่า ลูกจ้างในครอบครัวเดี่ยวมีจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ย ๒.๗ คน ลูกจ้างในครอบครัวขยาย มีจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ย ๒.๔ คน โดยมีผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์จำนวน ๑ คนมากที่สุดร้อยละ ๒๒.๐ แสดงให้เห็นว่าอัตราส่วนของ ลูกจ้างในครอบครัวเดี่ยว และขยายที่มีผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ใกล้เคียงกัน และจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ยของลูกจ้างในครอบครัวเดี่ยวสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ครอบครัวขยาย และ ครัวเรือนพิเศษน้อยที่สุด ทั้งนี้อธิบายได้ว่าในครอบครัวเดี่ยว ซึ่งมีเพียงบิดามารดาและบุตร เท่านั้น ทำให้ผู้มีรายไค้ของครอบครัวคือลูกจ้างซึ่งมัก เป็นหัวหน้าครอบครัว ต้องรับภาระเลี้ยงดูบุคคลใน ครอบครัวอย่างเต็มที่ ในขณะที่ครอบครัวขยาย ผู้มีรายไค้คนหนึ่งไม่ต้องรับภาระทั้งหมด เนื่องจาก มีผู้ร่วมรับภาระด้วย

อย่างไรก็ตาม เมื่อศึกษาโดยนำจำนวนสมาชิกในครัวเรือนของลูกจ้างที่อยู่ในครัวเรือนส่วนบุคคล แยกตามลักษณะครอบครัว พบว่าจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ยสูงขึ้นตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือนของลูกจ้าง คือในครอบครัวเดี่ยว ซึ่งมีสมาชิก ๑ - ๓ คน

มีจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ย ๑.๗ คน สมาชิก ๔ - ๖ คน มีจำนวนเฉลี่ย ๓ - ๔ คน สำหรับในครอบครัวขยายซึ่งมีสมาชิก ๑ - ๓ คน มีจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ย ๑.๓ คน สมาชิก ๔ - ๖ คน มีจำนวนเฉลี่ย ๒.๓ คน และสมาชิก ๗ - ๘ มีจำนวนเฉลี่ย ๒.๔ คน แสดงให้เห็นว่าจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์มีความสัมพันธ์ในทางตรงกับจำนวนสมาชิกในครัวเรือนของลูกจ้างมิใช่ลักษณะของครอบครัว (ตารางที่ ๕๔)

กรณีความสัมพันธ์ระหว่างผู้เป็นภาระบางส่วนกับลักษณะครอบครัว และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนของลูกจ้างนั้น พบว่าร้อยละ ๗๖.๒ ของลูกจ้างในครัวเรือนพิเศษ มีภาระเลี้ยงดูบางส่วนโดยส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๕.๐ มีผู้เป็นภาระบางส่วน ๒ คน และมีจำนวนผู้เป็นภาระบางส่วนโดยเฉลี่ย ๒.๗ คน ซึ่งจำนวนเฉลี่ยนี้สูงกว่าจำนวนผู้เป็นภาระบางส่วนของลูกจ้างในครอบครัวขยาย ซึ่งเท่ากับ ๒.๕ คน และครอบครัวเดี่ยว ซึ่งเท่ากับ ๒.๔ คน อันเป็นผลในทางตรงกันข้ามกับจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ที่กล่าวไว้แล้ว แสดงว่าลูกจ้างในครอบครัวเดี่ยวรับภาระโดยสมบูรณ์มากกว่ารับภาระบางส่วน ลูกจ้างในครอบครัวขยายรับภาระโดยสมบูรณ์ลดลง และรับภาระบางส่วนเพิ่มขึ้น และลูกจ้างในครัวเรือนพิเศษรับภาระบางส่วนมากกว่ารับภาระโดยสมบูรณ์

เมื่อพิจารณาโดยนำจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมา เกี่ยวข้องด้วย พบว่าลูกจ้างในครอบครัวเดี่ยว ซึ่งมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ๑ - ๓ คน มีผู้เป็นภาระบางส่วนโดยเฉลี่ย ๒.๓ คน ผู้มีสมาชิก ๔ - ๖ คน มีจำนวนเฉลี่ย ๒.๑ คน และผู้ที่มีสมาชิก ๗ - ๘ คน มีจำนวนเฉลี่ย ๓.๕ คน สำหรับลูกจ้างที่มีลักษณะครอบครัวขยาย ผู้มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ๑ - ๓ คน มีจำนวนผู้เป็นภาระบางส่วนโดยเฉลี่ย ๑.๕ คน ผู้มีสมาชิก ๔ - ๖ คน มีจำนวนเฉลี่ย ๒.๕ คน ผู้มีสมาชิก ๗ - ๘ คน มีจำนวนเฉลี่ย ๒.๘ คน และผู้ที่มีสมาชิก ๑๐ - ๑๒ คน มีจำนวนเฉลี่ย ๒.๖ คน ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวแสดงว่า ทั้งในครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยายที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนสูงมีแนวโน้มของจำนวนผู้เป็นภาระบางส่วนโดยเฉลี่ยสูงกว่า

ตารางที่ ๒๔ อัตราส่วนร้อยละแสดงการมีภาวะและจำนวนผู้เป็นภาวะโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ย
จำแนกตามแบบครอบครัวและจำนวนสมาชิกในครัวเรือนของลูกจ้าง

กลุ่มอายุ	ผู้เป็นภาวะโดยสมบูรณ์							รวม	มีขนิม เลขคณิต	
	ไม่มี	มี	จำนวน							
			๑	๒	๓	๔	๕			๖
ครัวเรือนส่วนบุคคล										
ครอบครัวเดี่ยว	(๗๗) ๔๔.๘	(๔๔) ๔๕.๒	(๒๐) ๑๑.๖	(๒๗) ๑๕.๗	(๑๘) ๑๐.๕	(๒๒) ๑๓.๔	(๕) ๒.๙	(๒) ๑.๒	(๗๒) ๑๐๐	๒.๗
๑ - ๓ คน	(๓๖) ๔๘.๐	(๓๕) ๕๒.๐	(๑๕) ๒๐.๐	(๒๐) ๒๖.๖	(๓) ๔.๐	(๑) ๑.๔	-	-	(๗๕) ๑๐๐	๑.๗
๔ - ๖ คน	(๒๘) ๓๕.๐	(๕๒) ๖๕.๐	(๔) ๕.๐	(๗) ๘.๘	(๑๔) ๑๗.๕	(๒๑) ๒๖.๒	(๕) ๖.๓	(๑) ๑.๒	(๘๐) ๑๐๐	๓.๔
๗ - ๙ คน	(๑๓) ๗๖.๕	(๔) ๒๓.๕	(๑) ๕.๕	(๑) ๕.๕	(๑) ๕.๕	-	-	(๑) ๕.๕	(๑๗) ๑๐๐	๓.๐
๑๐ - ๑๒ คน										
๑๓ - ๑๕ คน										
ครอบครัวขยาย	(๔๑) ๕๕.๑	(๕๐) ๕๕.๙	(๒๐) ๒๒.๐	(๑๒) ๑๓.๒	(๗) ๗.๗	(๕) ๕.๕	(๕) ๕.๕	(๒) ๒.๒	(๕๑) ๑๐๐	๒.๔
๑ - ๓ คน	(๕) ๓๖.๕	(๗) ๖๓.๖	(๕) ๔๕.๕	(๒) ๑๘.๒	-	-	-	-	(๑๑) ๑๐๐	๑.๓
๔ - ๖ คน	(๒๕) ๕๖.๓	(๒๔) ๕๓.๗	(๑๒) ๒๒.๒	(๖) ๑๑.๑	(๕) ๙.๓	(๒) ๓.๗	(๕) ๗.๕	-	(๕๕) ๑๐๐	๒.๓
๗ - ๙ คน	(๙) ๕๗.๕	(๑๐) ๕๒.๖	(๑) ๕.๓	(๔) ๒๑.๐	(๒) ๑๐.๕	(๒) ๑๐.๕	(๑) ๕.๓	-	(๑๔) ๑๐๐	๒.๘
๑๐ + ๑๒ คน	(๒) ๓๓.๓	(๔) ๖๖.๗	(๒) ๓๓.๓	-	-	-	-	(๒) ๓๓.๓	(๖) ๑๐๐	๓.๕
๑๓ - ๑๕ คน	(๑) ก*	-	-	-	-	-	-	-	(๑) ก*	-
ครัวเรือนพิเศษ	(๑๖๓) ๘๖.๒	(๒๖) ๑๓.๘	(๑๔) ๗.๒	(๗) ๓.๗	(๕) ๒.๑	(๑) ๐.๕	-	-	(๑๘๘) ๑๐๐	๑.๗
รวม	(๒๘๑) ๖๒.๒	(๑๗๑) ๓๗.๘	(๕๕) ๑๑.๙	(๔๖) ๑๐.๒	(๒๕) ๖.๕	(๒๘) ๖.๒	(๑๐) ๒.๒	(๔) ๐.๙	(๔๕๒) ๑๐๐	๒.๕

* ขนาดตัวอย่างต่ำกว่า ๕ ราย

ครัวเรือนที่มีสมาชิกต่ำกว่า และมีอัตราส่วนลูกจ้างที่มีภาระบางส่วนในลักษณะเดียวกัน คือลูกจ้างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมาก จะมีอัตราส่วนผู้ที่มีภาระบางส่วนมากกว่าลูกจ้างที่มีสมาชิกในครัวเรือนน้อยกว่า แต่ลักษณะดังกล่าวไม่เด่นชัดนัก เนื่องจากผู้เป็นภาระบางส่วน ส่วนใหญ่มิได้อาศัยอยู่ในครัวเรือนเดียวกับลูกจ้าง ฉะนั้น จำนวนสมาชิกในครัวเรือนจึงมิใช่ปัจจัยสำคัญในการกำหนดการมีภาระบางส่วนของลูกจ้าง (ตารางที่ ๓๐)

๒. ระดับการศึกษา

ในการศึกษาอิทธิพลทางด้านการศึกษาของลูกจ้างที่มีผลต่อการมีภาระ โดยเหตุที่ลูกจ้างในสถานประกอบการอุตสาหกรรมในท้องที่จังหวัดปทุมธานี มีการศึกษาในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ประถมศึกษา ๔ ถึงปริญญาโท ซึ่งความแตกต่างของระดับการศึกษาน่าจะมีผลต่อการมีภาระของลูกจ้างแตกต่างกันด้วย ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ลูกจ้างที่เรียนจบประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงและลูกจ้างที่จบมัธยมศึกษาตอนต้น มีจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ โดยเฉลี่ย ๑.๗ คน เท่ากัน และเป็นจำนวนเฉลี่ยที่สูงกว่าลูกจ้างที่จบการศึกษาในระดับอื่น ๆ ผู้ที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ มีจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ โดยเฉลี่ย ๑.๖ คน อันเป็นอันดับรอง สำหรับผู้ที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและปริญญาตรีมีจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ โดยเฉลี่ย ๑.๒ คน เท่ากัน สำหรับกลุ่มสุดท้ายคือ ลูกจ้างที่จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ โดยเฉลี่ย ๑.๐ คน จากผลที่ได้ดังกล่าวนี้ แสดงว่าการศึกษามีปัจจัยกำหนดจำนวนผู้เป็นภาระโดยตรง เนื่องจากลูกจ้างทั้งที่มีการศึกษาสูงหรือต่ำ ก็มีภาระเลี้ยงดูบุคคลจำนวนเท่ากันได้ แต่อาจแตกต่างกันที่คุณภาพของการเลี้ยงดู เพราะอาชีพในระดับสูงย่อมต้องการผู้จบการศึกษาระดับสูงและมีผลเกี่ยวข้องกับรายได้ หมายความว่า

ตารางที่ ๓๐ อัตราส่วนร้อยละแสดงการมีภาระและจำนวนผู้เป็นภาระบางส่วนโดยเฉลี่ย จำแนกตามแบบครอบครัวและจำนวนสมาชิกในครัวเรือนของลูกจ้าง

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	ผู้เป็นภาระบางส่วน										รวม	มีชนิดพิเศษ
	ไม่มี	มี	จำนวน									
			๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘		
ครอบครัวเดี่ยว	(๖๗) ๓๕.๐	(๑๐๕) ๖๑.๐	(๓๗) ๒๑.๕	(๓๖) ๒๐.๕	(๑๔) ๘.๑	(๖) ๓.๕	(๔) ๒.๓	(๓) ๑.๗	(๔) ๒.๓	(๑) ๐.๖	(๑๗๒) ๑๐๐	๒.๕
๑ - ๓ คน	(๓๐) ๕๑.๐	(๔๕) ๖๐.๐	(๑๗) ๒๒.๗	(๑๖) ๒๑.๓	(๕) ๖.๖	(๑) ๑.๓	(๒) ๒.๗	(๒) ๒.๗	(๒) ๒.๗	-	(๗๕) ๑๐๐	๒.๓
๔ - ๖ คน	(๓๕) ๕๓.๘	(๔๕) ๕๖.๒	(๑๗) ๒๑.๒	(๑๖) ๒๐.๐	(๖) ๗.๕	(๔) ๕.๐	(๒) ๒.๕	-	-	-	(๔๐) ๑๐๐	๒.๑
๗ - ๘ คน	(๒) ๑๑.๘	(๑๕) ๔๘.๒	(๓) ๑๗.๖	(๔) ๒๓.๕	(๓) ๑๗.๖	(๑) ๕.๕	-	(๑) ๕.๕	(๒) ๑๑.๘	(๑) ๕.๕	(๑๗) ๑๐๐	๓.๕
ครอบครัวขยาย	(๑๗) ๑๘.๖	(๗๕) ๘๑.๔	(๒๐) ๒๒.๐	(๒๔) ๓๐.๘	(๑๐) ๑๑.๐	(๔) ๕.๕	(๓) ๓.๓	(๑) ๑.๑	(๑) ๑.๑	(๒) ๒.๒	(๕๑) ๑๐๐	๒.๕
๑ - ๓ คน	(๒) ๒๗.๓	(๔) ๗๒.๗	(๕) ๕๕.๕	(๒) ๑๘.๒	(๑) ๕.๐	-	-	-	-	-	(๑๑) ๑๐๐	๑.๕
๔ - ๖ คน	(๑๐) ๑๘.๕	(๔๔) ๘๑.๕	(๑๐) ๑๘.๕	(๑๘) ๓๓.๓	(๗) ๑๓.๐	(๖) ๑๑.๑	(๒) ๓.๗	-	-	(๑) ๑.๕	(๕๕) ๑๐๐	๒.๕
๗ - ๘ คน	(๓) ๑๕.๘	(๑๖) ๘๔.๒	(๓) ๑๕.๘	(๗) ๓๖.๘	(๒) ๑๐.๕	(๒) ๑๐.๕	-	-	(๑) ๕.๓	(๑) ๕.๓	(๑๕) ๑๐๐	๒.๕
๑๐ - ๑๒ คน	(๑) ๑๖.๗	(๕) ๘๓.๓	(๒) ๓๓.๓	(๑) ๑๖.๗	-	(๑) ๑๖.๗	(๑) ๑๖.๗	-	-	-	(๖) ๑๐๐	๒.๖
๑๓ - ๑๕ คน	-	(๑) ๓*	-	-	-	-	-	(๑) ๓*	-	-	(๑) ๓*	-
ครัวเรือนพิเศษ	(๔๕) ๒๓.๘	(๑๔๕) ๗๖.๒	(๓๖) ๑๕.๐	(๕๓) ๒๘.๐	(๑๖) ๘.๕	(๑๗) ๘.๐	(๑๓) ๖.๕	(๔) ๒.๑	(๓) ๑.๖	(๒) ๑.๑	(๑๘๕) ๑๐๐	๒.๗
รวม	(๑๒๕) ๒๘.๕	(๓๒๓) ๗๑.๕	(๕๓) ๒๑.๖	(๑๑๗) ๒๕.๕	(๔๐) ๘.๘	(๓๒) ๗.๑	(๒๐) ๕.๕	(๘) ๑.๘	(๘) ๑.๘	(๕) ๑.๑	(๔๕๒) ๑๐๐	๒.๕

* ขนาดตัวอย่างต่ำกว่า ๕ ราย

ผู้ที่มีการศึกษาสูง จะมีรายได้สูงกว่าผู้ที่มีการศึกษาค่ำกว่า จึงสามารถให้การเลี้ยงดูบุคคล
ได้ดีกว่า อย่างไรก็ตามแม้ผู้ที่มีการศึกษาเพียงระดับพื้นฐานก็สามารถมีรายได้สูงขึ้น เมื่อ
ทำงานเป็นเวลานานอย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับอัตราส่วนผู้มีภาวะโดยสมบูรณ์ของลูกจ้างที่มีการศึกษาในระดับต่าง ๆ พบว่า
ร้อยละ ๒๘.๗ ของลูกจ้างที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ ๔ มีผู้เป็นภาวะโดยสมบูรณ์ และ
ลูกจ้างที่มีการศึกษาสูงขึ้น มีแนวโน้มที่จะมีอัตราส่วนผู้มีภาวะโดยสมบูรณ์เพิ่มขึ้นด้วย ดังเช่น
ร้อยละ ๔๐.๕ ของลูกจ้างที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๓ และร้อยละ ๕๕.๐ ของ
ผู้จบปริญญาตรี มีภาวะโดยสมบูรณ์

เมื่อศึกษาการมีภาวะบางส่วนของลูกจ้างที่มีการศึกษาระดับต่าง ๆ พบว่า ลูกจ้าง
ที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีจำนวนผู้เป็นภาวะโดยเฉลี่ย ๓.๑ คน ซึ่งสูงกว่า
จำนวนเฉลี่ยของลูกจ้างที่จบการศึกษาในระดับอื่นทั้งหมด นอกจากนั้น จำนวนผู้เป็นภาวะ
บางส่วนโดยเฉลี่ยของลูกจ้างที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับนี้ จะลดลง คือลูกจ้างที่จบการศึกษา
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีจำนวนผู้เป็นภาวะบางส่วนโดยเฉลี่ย ๒.๗ คน ลูกจ้างที่จบ
การศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงและปริญญาตรี มีจำนวนผู้เป็นภาวะบางส่วนโดย
เฉลี่ย ๒.๓ คนเท่ากัน ส่วนลูกจ้างที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ก็มีจำนวนผู้เป็น
ภาวะบางส่วนโดยเฉลี่ย ๒.๔ คน ซึ่งต่ำกว่าระดับประถมปลาย ซึ่งมีจำนวนเฉลี่ย ๒.๕ คน
และประถมต้น ซึ่งมีจำนวนเฉลี่ย ๒.๖ คน ในด้านอัตราส่วนผู้มีภาวะบางส่วนของลูกจ้างที่มี
การศึกษาระดับต่าง ๆ มีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อย แสดงว่าระดับการศึกษาที่แตกต่าง
กันไม่ก่อให้เกิดจำนวนผู้เป็นภาวะและอัตราส่วนผู้มีภาวะบางส่วนแตกต่างกัน น่าจะเป็นผลมาจาก
ปัจจัยอื่น ๆ มากกว่า (ตารางที่ ๓๑)

ตารางที่ ๓๑ อัตราส่วนร้อยละแสดงการมีภาระและจำนวนผู้เป็นภาระโดยเฉลี่ยจำแนกตามการศึกษา

ระดับการศึกษา	ผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์										รวม	มีชนิด เลขคณิต
	ไม่มี	มี	จำนวน									
			๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘		
ประถม ๔	(๑๓๗) ๗๐.๗	(๕๘) ๒๕.๗	(๒๐) ๑๐.๓	(๑๓) ๖.๗	(๕) ๒.๖	(๘) ๔.๑	(๕) ๒.๖	(๓) ๑.๕	-	-	(๑๕๕) ๑๐๐	๒.๖
ประถม๕-๗	(๑๕) ๗๘.๕	(๔) ๒๑.๑	(๒) ๑๐.๕	(๒) ๑๐.๕	-	-	-	-	-	-	(๑๕) ๑๐๐	๑.๕
มศ.๑-๓	(๖๖) ๕๕.๕	(๕๕) ๔๐.๕	(๑๒) ๑๐.๘	(๑๐) ๘.๐	(๕) ๔.๑	(๕) ๔.๑	(๕) ๓.๖	(๑) ๐.๕	-	-	(๑๑๑) ๑๐๐	๒.๗
มศ.๔-๕	(๑๗) ๖๐.๗	(๑๑) ๓๗.๓	(๕) ๑๕.๓	(๓) ๑๐.๗	(๒) ๗.๑	(๒) ๗.๑	-	-	-	-	(๒๘) ๑๐๐	๒.๒
ประกาศนียบัตร วิชาชีพ	(๒๐) ๕๓.๕	(๒๖) ๕๖.๕	(๑๐) ๒๑.๗	(๘) ๑๗.๕	(๗) ๑๕.๒	(๑) ๒.๒	-	-	-	-	(๕๖) ๑๐๐	๒.๐
ประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูง	(๑๖) ๕๑.๖	(๑๕) ๔๘.๕	(๒) ๖.๕	(๖) ๑๕.๕	(๒) ๖.๕	(๕) ๑๒.๕	(๑) ๓.๒	-	-	-	(๓๑) ๑๐๐	๒.๗
ปริญญาตรี	(๕) ๕๕.๐	(๑๑) ๕๕.๐	(๕) ๒๐.๐	(๕) ๒๐.๐	-	(๓) ๑๕.๐	-	-	-	-	(๒๐) ๑๐๐	๒.๒
สูงกว่า ปริญญาตรี	(๑) ก*	(๑) ก*	-	-	-	(๑) ก*	-	-	-	-	(๒) ก*	-
รวม	(๒๘๑) ๖๒.๒	(๑๗๑) ๓๗.๘	(๕๕) ๑๑.๕	(๕๖) ๑๐.๒	(๒๕) ๖.๕	(๒๘) ๖.๒	(๑๐) ๒.๒	(๕) ๐.๕	-	-	(๕๕๒) ๑๐๐	๒.๕

ผู้เป็นภาระบางส่วน

ประถม ๔	(๕๗) ๒๕.๑	(๑๕๘) ๗๕.๕	(๕๑) ๒๑.๐	(๕๓) ๒๗.๒	(๑๕) ๗.๗	(๑๕) ๗.๗	(๑๓) ๖.๗	(๖) ๒.๑	(๕) ๒.๖	-	(๑๕๕) ๑๐๐	๒.๖
ประถม๕-๗	(๕) ๒๑.๑	(๑๕) ๗๘.๕	(๓) ๑๕.๘	(๖) ๓๑.๖	(๒) ๑๐.๕	(๕) ๒๑.๑	-	-	-	-	(๑๕) ๑๐๐	๒.๕
มศ. ๑-๓	(๓๖) ๓๒.๕	(๗๕) ๖๗.๖	(๒๕) ๒๑.๖	(๒๖) ๒๓.๕	(๑๒) ๑๐.๘	(๖) ๕.๕	(๕) ๓.๖	(๑) ๐.๕	(๑) ๐.๕	(๑) ๐.๕	(๑๑๑) ๑๐๐	๒.๕
มศ. ๔-๕	(๑๑) ๓๕.๓	(๑๗) ๖๑.๗	(๓) ๑๐.๗	(๘) ๒๘.๖	(๒) ๗.๑	(๑) ๓.๖	-	-	(๑) ๓.๖	(๒) ๗.๑	(๒๘) ๑๐๐	๓.๑
ประกาศนียบัตร วิชาชีพ	(๑๑) ๒๓.๕	(๓๕) ๗๖.๑	(๑๕) ๓๒.๖	(๗) ๑๕.๒	(๕) ๘.๗	(๕) ๘.๗	(๒) ๕.๓	-	(๑) ๒.๒	(๒) ๕.๓	(๕๖) ๑๐๐	๒.๗
ประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูง	(๑๐) ๓๒.๓	(๒๑) ๖๗.๗	(๕) ๑๖.๑	(๕) ๒๕.๐	(๕) ๑๖.๑	(๑) ๓.๒	-	(๑) ๓.๒	-	-	(๓๑) ๑๐๐	๒.๓
ปริญญาตรี	(๘) ๕๐.๐	(๑๒) ๖๐.๐	(๒) ๑๐.๐	(๘) ๕๑.๐	-	(๑) ๕.๐	(๑) ๕.๐	-	-	-	(๒๐) ๑๐๐	๒.๓
สูงกว่า ปริญญาตรี	(๒) ก*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(๒) ก*	-
รวม	(๑๒๕) ๒๘.๕	(๓๒๓) ๗๑.๕	(๕๓) ๒๐.๖	(๑๑๗) ๒๕.๕	(๕๐) ๘.๘	(๓๒) ๗.๑	(๒๐) ๕.๕	(๘) ๑.๘	(๘) ๑.๘	(๕) ๑.๑	(๕๕๒) ๑๐๐	๒.๕

* ขนาดตัวอย่างต่ำกว่า ๕ ราย

เนื่องจากการวิจัยในเรื่องนี้มีข้อจำกัดหลายอย่าง จึงได้ศึกษา เฉพาะการศึกษาใน รูปแบบ (Formal Education) ของลูกจ้าง เท่านั้น มิได้สอบถามถึงการศึกษาอบรมวิชาชีพ เฉพาะ ซึ่งลูกจ้างอาจได้รับ ทั้ง ๆ ที่การศึกษาอบรมนอกโรงเรียนในระยะเวลาสั้น ๆ น่าจะมีผลต่อการะเลียงคูของลูกจ้างด้วย อย่างไรก็ตาม การศึกษาในรูปแบบก็เป็นการศึกษาส่วน สำคัญของลูกจ้าง เนื่องจากมีลูกจ้างเพียงส่วนน้อยที่ได้รับการฝึกอบรมเป็นพิเศษ ฉะนั้นแม้ การศึกษานอกโรงเรียนจะมีอิทธิพลต่อการมีภาระของลูกจ้าง ก็มีเพียง เล็กน้อย เท่านั้น

ในเรื่องที่ว่าสถานภาพของครอบครัวในสังคมของลูกจ้างที่มีผลต่อการมีภาระ เช่นไรนั้น มิได้ศึกษาในครั้งนี้ โดยที่ Cecil C. North and Paul K. Hatt ศึกษาพบว่าอาชีพของ หัวหน้าครัวเรือน เป็นดัชนีแสดงสถานภาพของครอบครัว ฉะนั้น กรณีที่ทราบอาชีพของหัวหน้า ครัวเรือน ซึ่งอาจ เป็นตัวลูกจ้างเอง หรือผู้อื่นก็สามารถจัดระดับสถานภาพของครอบครัวลูกจ้างได้ แต่ในการศึกษาครั้งนี้มีข้อมูล เฉพาะอาชีพของลูกจ้าง และลูกจ้างส่วนหนึ่ง เท่านั้นที่เป็นหัวหน้า ครัวเรือนมิใช่ทั้งหมด จึงไม่สามารถจัดระดับสถานภาพของครอบครัวลูกจ้าง ตลอดจนไม่ สามารถศึกษาว่าลูกจ้างที่มีสถานภาพครอบครัวในสังคมแตกต่างกัน มีภาระเลียงคูเป็นเช่นไร

ปัจจัยทาง เศรษฐกิจ

๑. อาชีพ

อาชีพสามารถบ่งชี้ให้ทราบถึงฐานะทาง เศรษฐกิจและสังคมของบุคคล และน่าจะมี ส่วนในการกำหนดการะเลียงคูด้วย จากการศึกษาระเลียงคูของลูกจ้างแยกตามลักษณะ

Cecil C. North and Paul K. Hatt, "Job and Occupations, a Popular Evaluation," In Logan Wilson and William L. Kolb, editors, Sociological Analysis (New York: Harcourt, 1949), pp. 464 - 474.

อาชีพ พบว่าลูกจ้างที่ประกอบอาชีพวิชาชีพ วิชาการ มีจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ย ๒.๖ คน ซึ่งเป็นจำนวนที่สูงกว่าลูกจ้างที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ลูกจ้างที่ประกอบอาชีพบริหาร ชุรการและจึกค้ำเนินการ ลูกจ้างอาชีพช่าง และกรรมกร มีจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ย ๒.๕ คนเท่ากัน ผู้ประกอบอาชีพเสมียน มีจำนวนเฉลี่ยเพียง ๑.๗ คน อันเป็นจำนวนต่ำที่สุด ทั้งนี้แสดงว่าผู้ประกอบอาชีพวิชาชีพบริหาร ชุรการ และจึกค้ำเนินการอาชีพช่าง และกรรมกร มีผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ในระดับเดียวกัน โดยมีผู้ประกอบอาชีพ เสมียนเพียงกลุ่มเดียวที่มีผู้เป็นภาระจำนวนต่ำกว่า สำหรับลูกจ้างที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการขนส่ง คมนาคมที่พบในการศึกษาครั้งนี้ มีเพียง ๓ รายที่มีภาระโดยสมบูรณ์ และ ๖ รายที่มีภาระบางส่วน จึงมิได้นำมาเปรียบเทียบกับอาชีพอื่น เนื่องจากผลที่ได้อาจมิใช่ตัวแทนที่ถูกต้องนัก

ในเรื่องของการมีภาระบางส่วน พบว่าลูกจ้างอาชีพกรรมกรมีผู้เป็นภาระบางส่วนโดยเฉลี่ยสูงที่สุด ๒.๗ คน รองลงมาได้แก่ผู้ประกอบอาชีพเสมียน และลูกจ้างอาชีพช่าง มีจำนวนเฉลี่ย ๒.๕ คน อันค้ำสามได้แก่ลูกจ้างที่ทำงานวิชาชีพ วิชาการ มีจำนวนเฉลี่ย ๒.๒ คน และอันค้ำสุดท้ายคือ ลูกจ้างที่ทำงานบริหาร ชุรการและจึกค้ำเนินการมีจำนวนผู้เป็นภาระบางส่วนโดยเฉลี่ย ๑.๕ คน กล่าวได้ว่าลูกจ้างอาชีพ เสมียน ช่างและกรรมกรมีจำนวนผู้เป็นภาระบางส่วนโดยเฉลี่ยในระดับเดียวกัน และเป็นจำนวนที่สูงกว่าอาชีพวิชาชีพและอาชีพบริหาร ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกันเช่นกัน (ตารางที่ ๓๒)

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๓๒ อัตราส่วนร้อยละแสดงการมีภาระและจำนวนผู้เป็นภาระโดยเฉลี่ย จำแนกตามอาชีพของลูกจ้าง

อาชีพ	ไม่มี	ผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์									รวม	มีขนิม เลขคณิต	
		มี	จำนวน										
			๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘			
วิชาชีพ, วิชาการ	(๑๖) ๕๐.๐	(๑๖) ๕๐.๐	(๔) ๑๒.๕	(๔) ๑๕.๖	(๒) ๖.๓	(๔) ๑๒.๕	(๑) ๓.๑	-	-	-	(๓๒) ๑๐๐	๒.๖	
งานบริหาร, ธุรการ จัด ดำเนินการ	(๔) ๑๕.๘	(๒๓) ๘๕.๒	(๗) ๒๕.๘	(๔) ๑๕.๘	(๗) ๒๕.๘	(๔) ๑๕.๘	(๑) ๓.๗	-	-	-	(๒๗) ๑๐๐	๒.๕	
เสมียน	(๑๕) ๕๐.๐	(๑๕) ๕๐.๐	(๖) ๒๐.๐	(๗) ๒๓.๓	(๒) ๖.๗	-	-	-	-	-	(๓๐) ๑๐๐	๑.๗	
การขนส่ง คมนาคม	(๔) ๕๗.๑	(๓) ๔๒.๘	(๑) ๑๕.๓	-	-	(๑) ๑๕.๓	(๑) ๑๕.๓	-	-	-	(๗) ๑๐๐	๒.๖	
ช่าง	(๗๘) ๕๕.๗	(๖๒) ๔๔.๓	(๑๕) ๑๐.๗	(๑๕) ๑๓.๖	(๑๓) ๙.๓	(๑๑) ๗.๘	(๓) ๒.๑	(๑) ๐.๗	-	-	(๑๕๐) ๑๐๐	๒.๕	
กรรมกร	(๑๖๖) ๗๕.๘	(๕๒) ๒๕.๑	(๒๑) ๙.๗	(๑๑) ๕.๑	(๕) ๒.๓	(๘) ๓.๗	(๔) ๑.๙	(๓) ๑.๕	-	-	(๒๑๖) ๑๐๐	๒.๕	
รวม	(๒๒๑) ๖๒.๒	(๑๗๑) ๓๗.๘	(๕๔) ๑๑.๘	(๔๖) ๑๐.๒	(๒๕) ๖.๕	(๒๘) ๖.๒	(๑๐) ๒.๒	(๕) ๐.๙	-	-	(๕๕๒) ๑๐๐	๒.๕	

ผู้เป็นภาระบางส่วน

วิชาชีพ วิชาการ	(๑๐) ๓๑.๓	(๒๒) ๖๘.๗	(๓) ๙.๕	(๑๕) ๔๖.๘	(๑) ๓.๑	(๓) ๙.๕	-	-	-	-	(๓๒) ๑๐๐	๒.๒
งานบริหาร ธุรการ จัดดำเนินการ	(๑๑) ๔๐.๗	(๑๖) ๕๙.๓	(๘) ๒๙.๖	(๕) ๑๘.๕	(๑) ๓.๗	(๑) ๓.๗	(๑) ๓.๗	-	-	-	(๒๗) ๑๐๐	๑.๙
เสมียน	(๖) ๒๐.๐	(๒๔) ๘๐.๐	(๑๐) ๓๓.๓	(๕) ๑๖.๗	(๔) ๑๓.๓	(๒) ๖.๗	(๑) ๓.๓	(๑) ๓.๓	-	(๑) ๓.๓	(๓๐) ๑๐๐	๒.๕
การขนส่ง คมนาคม	(๑) ๑๕.๓	(๖) ๔๕.๗	(๓) ๑๒.๘	(๑) ๑๕.๓	-	-	-	(๒) ๒๘.๖	-	-	(๗) ๑๐๐	๒.๘
ช่าง	(๘๘) ๓๓.๖	(๕๓) ๖๖.๔	(๒๘) ๒๐.๐	(๓๗) ๒๖.๕	(๑๑) ๗.๘	(๕) ๓.๖	(๖) ๔.๓	-	(๓) ๒.๑	(๓) ๒.๑	(๑๕๐) ๑๐๐	๒.๕
กรรมกร	(๕๕) ๒๕.๐	(๑๖๒) ๗๕.๐	(๔๑) ๑๙.๐	(๕๕) ๒๕.๐	(๒๓) ๑๐.๖	(๒๑) ๙.๗	(๑๒) ๕.๖	(๕) ๒.๓	(๕) ๒.๓	(๑) ๐.๕	(๒๑๖) ๑๐๐	๒.๗
รวม	(๑๒๕) ๒๘.๕	(๓๒๓) ๗๑.๕	(๙๓) ๒๐.๖	(๑๑๗) ๒๕.๘	(๕๐) ๙.๘	(๓๒) ๗.๑	(๒๐) ๔.๕	(๘) ๑.๘	(๘) ๑.๘	(๕) ๑.๑	(๕๕๒) ๑๐๐	๒.๕

เนื่องจากลูกจ้างที่ศึกษานี้ทำงานอยู่ในสถานประกอบการอุตสาหกรรม ซึ่งในสังคม อุตสาหกรรมมีการแบ่งงานกันอย่างมีระบบ ทำให้ต้องการแรงงานฝีมือ เฉพาะอย่าง ลูกจ้าง จึงมีอาชีพแตกต่างกันตามระดับฝีมือและกำรศึกษาอบรม ทั้งนี้อาชีพของลูกจ้างมีส่วนสัมพันธ์ กับฐานะทาง เศรษฐกิจและรายได้ของลูกจ้างด้วย ซึ่งระพีพรณ หุ่นพานิช* ได้ศึกษา พบว่าฐานะทาง เศรษฐกิจมีส่วนส่งผลแก่ลักษณะการทำงานของแต่ละบุคคล จึงมักพบว่าผู้มี ฐานะทาง เศรษฐกิจดี มักจะเป็นผู้ที่ประกอบอาชีพที่ต้องการแรงงานที่มีฝีมือ ความรู้ ความ สามารถสูง มีความชำนาญงาน ซึ่งเป็นงานที่มีรายได้สูง สวัสดิการดี ทั้งเป็นงานที่มีเกียรติ ใ้รับการยกย่องในสังคม ส่วนผู้ที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจต่ำก็มักประกอบอาชีพประเภทใช้ แรงงานไร้ฝีมือที่ไม่ได้ต้องการความรู้ความสามารถสูงเท่าไร กับทั้ง เป็นงานประเภทที่ใช้ แรงงาน ค่าตอบแทนต่ำ โอกาสที่จะร่ำรวยก็น้อยกว่า จึงมักพบว่า ผู้ที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจดี มักจะมีโอกาสทาง เศรษฐกิจดีกว่าผู้มีฐานะทาง เศรษฐกิจต่ำ

ในทำนองเดียวกัน อาชีพก็น่าจะบ่งบอกถึงฐานะทาง เศรษฐกิจของลูกจ้างได้เช่นกัน เพราะรายได้ของลูกจ้างเกือบทั้งหมดได้มาจากการประกอบอาชีพหลักของคน เนื่องจากมี ลูกจ้างเพียงส่วนน้อยร้อยละ ๘.๕ ของลูกจ้างทั้งหมดเท่านั้น ที่มีรายได้จากงานพิเศษและอื่น ๆ ฉะนั้น ลูกจ้างที่ประกอบอาชีพวิชาชีพ วิชาการ งานบริหาร ธุรกิจและจัดดำเนินการ จึงน่าจะ มีฐานะทาง เศรษฐกิจสูงกว่าผู้ประกอบอาชีพช่างและกรรมกรซึ่ง เป็นคนงานไร้ฝีมือ ขณะเกี่ยว กันลูกจ้างที่ประกอบอาชีพช่างก็น่าจะมีฐานะทาง เศรษฐกิจสูงกว่ากรรมกรด้วย ในกรณีลูกจ้าง

* ระพีพรณ หุ่นพานิช. "การศึกษา เปรียบ เทียบลักษณะการทำงานของสตรีไทย ในเขต เมืองและชนบท" (วิทยานิพนธ์แผนกสังคม ปีการศึกษา, ๒๕๒๐), หน้า ๓๖.

ด้การศึกษาในเรื่องนี้ ฐานะทาง เศรษฐกิจหมายถึงรายได้ของลูกจ้างที่แตกต่างกันตามลักษณะอาชีพ แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่าลูกจ้างทุกคนที่มีอาชีพที่ค่อนข้างดีผู้มีความรู้ความชำนาญมากกว่า จะมีรายได้สูงกว่าอาชีพที่ใช้ความรู้ความชำนาญน้อยกว่า แต่เป็นการกล่าวโดยส่วนรวม หรือโดยอาศัยการ เฉลี่ยเท่านั้น

๒. รายได้

ในการศึกษารายได้คือ เดือนของลูกจ้างได้รวมทั้ง เงินค่าจ้างหรือ เงิน เดือนที่ได้รับจากการทำงานประจำ และรายได้จากงานพิเศษ และอื่น ๆ ทุกประเภทด้วย รายได้คือ เดือนที่ลูกจ้างได้รับมีจำนวนแตกต่างกันตั้งแต่ต่ำกว่า ๑,๐๐๐ บาท จนถึงสูงกว่า ๔,๐๐๐ บาท เนื่องจากได้ศึกษาลูกจ้างในทุกระดับอาชีพ แต่ลูกจ้างส่วนใหญ่มีรายได้คือ เดือนระหว่าง ๒,๐๐๑ - ๔,๐๐๐ บาท เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ของลูกจ้างพบว่า ลูกจ้างที่มีรายได้คือ เดือนระหว่าง ๒,๐๐๑ - ๓,๐๐๐ บาท มีผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ย ๒.๕ คน ซึ่งสูงกว่าลูกจ้างที่มีรายได้ต่ำกว่าทั้งหมด ลูกจ้างที่มีรายได้ระหว่าง ๓,๐๐๑ - ๔,๐๐๐, ๔,๐๐๑ - ๕,๐๐๐ บาท และ ๕,๐๐๑ - ๖,๐๐๐ บาท มีจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ยใกล้เคียงกันคือ ๒.๓, ๒.๔ และ ๒.๓ คน ในกลุ่มสุดท้าย คือ ลูกจ้างที่มีรายได้ต่ำกว่า ๑,๐๐๐ บาท, ๑,๐๐๑ - ๒,๐๐๐ บาท และ ๒,๐๐๑ - ๓,๐๐๐ บาท ก็มีจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ยใกล้เคียงกันด้วย คือ ๒.๓, ๒.๐ และ ๒.๓ คน แสดงว่ารายได้คือ เดือนของลูกจ้างมีความสัมพันธ์ทางตรงกับจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ และลักษณะ เช่นนี้ เป็นข้อดีในแง่ที่ลูกจ้างที่มีรายได้สูงมีวิสัยสามารถรับภาระเลี้ยงดูบุคคลจำนวนมากกว่าลูกจ้างที่มีรายได้ต่ำกว่า ฉะนั้น รายได้จึง เป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ของลูกจ้าง

เนื่องจากจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ของลูกจ้างที่มีรายได้คือ เดือน ๓,๐๐๐ บาทขึ้นไป คำนวณจากตัวอย่างเพียง ๕ ราย ฉะนั้น จึงอาจมีข้อจำกัดที่ถูกต้องนัก จึงมิได้นำมาเปรียบเทียบ

ลักษณะการรับภาระบางส่วนของผู้จ้างที่มีรายได้กลุ่มต่าง ๆ พบว่า ผู้จ้างที่มีรายได้ต่ำกว่า ๑,๐๐๐ บาท มีผู้เป็นภาระบางส่วนโดยเฉลี่ย ๒.๐ คน ซึ่งเป็นจำนวนที่ต่ำกว่าผู้มีรายได้ในกลุ่มอื่น ๆ ผู้จ้างที่มีรายได้ต่อเนื่องตั้งแต่ ๑,๐๐๑ - ๔,๐๐๐ บาท มีจำนวนผู้เป็นภาระบางส่วนโดยเฉลี่ยใกล้เคียงกันคือ ผู้มีรายได้ ๑,๐๐๑ - ๒,๐๐๐ บาท มีจำนวนเฉลี่ย ๑.๖ คน ผู้มีรายได้ ๒,๐๐๑ - ๓,๐๐๐ บาท มีจำนวนเฉลี่ย ๒.๕ คน และผู้มีรายได้ ๓,๐๐๑ - ๔,๐๐๐ บาท มีจำนวนเฉลี่ย ๒.๔ คน สำหรับผู้จ้างที่มีรายได้ ๔,๐๐๑ - ๕,๐๐๐ บาท มีผู้เป็นภาระบางส่วนโดยเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ๒.๘ คน จากผลดังกล่าวแสดงแนวโน้มในทางของเกี่ยวกับผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ว่า ผู้จ้างที่มีรายได้ต่อเนื่องสูงมีภาระเลี้ยงดูบุคคลจำนวนมากกว่าผู้มีรายได้ต่ำกว่า ไม่ว่าจะเป็นการรับภาระโดยสมบูรณ์หรือเพียงบางส่วนก็ตาม

นอกจากนี้ยังพบว่าผู้จ้างที่มีรายได้สูงขึ้น มีอัตราส่วนผู้มีภาระโดยสมบูรณ์สูงขึ้นด้วย แต่ในกลุ่มผู้มีรายได้สูงที่สุดจะมีอัตราส่วนลดลง โดยผู้มีรายได้ ๑,๐๐๐ บาท และต่ำกว่า มีอัตราส่วนผู้มีภาระโดยสมบูรณ์ร้อยละ ๓๘.๕ ผู้มีรายได้ ๒,๐๐๑ - ๓,๐๐๐ บาท ร้อยละ ๕๓.๗ และผู้มีรายได้ ๕,๐๐๑ - ๖,๐๐๐ บาท ร้อยละ ๓๘.๘ แต่จะมีอัตราส่วนผู้มีภาระบางส่วนลดลง ดังเช่นผู้มีรายได้ ๑,๐๐๐ บาท และต่ำกว่า มีอัตราส่วนผู้มีภาระบางส่วนร้อยละ ๔๔.๒ ผู้มีรายได้ ๒,๐๐๑ - ๓,๐๐๐ บาท ร้อยละ ๖๘.๗ และผู้มีรายได้ ๕,๐๐๑ - ๖,๐๐๐ บาท ร้อยละ ๖๑.๑ ที่เป็นเช่นนี้น่าจะเป็นด้วยเหตุผลที่ว่าผู้จ้างที่มีรายได้สูงขึ้น ต้องรับภาระโดยสมบูรณ์มากขึ้นด้วย หรืออีกกรณีหนึ่งคือ เปลี่ยนจากการรับภาระบางส่วนเป็นรับภาระโดยสมบูรณ์ (ตารางที่ ๓๓)

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๓๓ อัตราส่วนร้อยละแสดงการมีภาระและจำนวนผู้เป็นภาระโดยเฉลี่ย จำแนกตามรายได้ของลูกจ้าง

รายได้ต่อเดือน (บาท)	ผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์										รวม	มีขลิ้ม เลขคณิต
	ไม่มี	มี	จำนวน									
			๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘		
ต่ำกว่า ๑,๐๐๐	(๒๓) ๖๐.๕	(๑๕) ๓๘.๕	(๗) ๑๘.๕	(๒) ๕.๓	(๒) ๕.๓	(๓) ๗.๕	(๑) ๒.๖	-	-	-	(๓๘) ๑๐๐	๒.๓
๑,๐๐๐-๒,๐๐๐	(๑๖๑) ๘๐.๑	(๕๐) ๑๘.๘	(๑๘) ๘.๕	(๑๒) ๖.๐	(๕) ๒.๐	(๓) ๑.๕	(๑) ๐.๕	(๑) ๐.๕	-	-	(๒๐๑) ๑๐๐	๒.๐
๒,๐๐๐-๓,๐๐๐	(๓๑) ๕๖.๓	(๓๖) ๕๓.๗	(๑๑) ๑๖.๕	(๑๓) ๑๘.๕	(๖) ๘.๐	(๓) ๕.๕	(๑) ๑.๕	(๑๒) ๓.๐	-	-	(๖๗) ๑๐๐	๒.๓
๓,๐๐๐-๔,๐๐๐	(๓๑) ๕๗.๐	(๓๕) ๕๓.๐	(๘) ๑๒.๑	(๘) ๑๒.๑	(๕) ๑๓.๖	(๗) ๑๐.๖	(๒) ๓.๐	(๑) ๑.๕	-	-	(๖๖) ๑๐๐	๒.๗
๔,๐๐๐-๕,๐๐๐	(๑๕) ๕๘.๕	(๑๖) ๕๖.๖	(๓) ๘.๗	(๕) ๑๒.๕	(๕) ๑๒.๕	(๕) ๑๒.๕	(๑) ๓.๒	-	-	-	(๓๑) ๑๐๐	๒.๘
๕,๐๐๐-๖,๐๐๐	(๗) ๓๘.๘	(๑๑) ๖๑.๑	(๒) ๑๑.๑	(๓) ๑๖.๗	(๓) ๑๖.๗	(๒) ๑๑.๑	(๑) ๕.๖	-	-	-	(๑๘) ๑๐๐	๒.๗
๖,๐๐๐-๗,๐๐๐	(๕) ๒๗.๘	(๑๓) ๓๒.๒	(๓) ๑๖.๗	(๓) ๑๖.๗	(๑) ๕.๖	(๕) ๒๒.๒	(๒) ๑๑.๑	-	-	-	(๑๘) ๑๐๐	๒.๘
๗,๐๐๐ ขึ้นไป	(๘) ๖๑.๕	(๕) ๓๘.๕	(๑) ๗.๗	(๑) ๗.๗	-	(๒) ๑๕.๓	(๑) ๗.๗	-	-	-	(๑๓) ๑๐๐	๓.๒
รวม	(๒๘๑) ๖๒.๒	(๑๗๑) ๓๗.๘	(๕๕) ๑๑.๘	(๕๖) ๑๐.๒	(๒๕) ๖.๕	(๒๘) ๖.๒	(๑๐) ๒.๒	(๕) ๐.๘	-	-	(๕๕๒) ๑๐๐	๒.๕

ผู้เป็นภาระบางส่วน

ต่ำกว่า ๑,๐๐๐	(๖) ๑๕.๘	(๓๒) ๘๕.๒	(๑๖) ๔๒.๑	(๗) ๑๘.๕	(๕) ๑๓.๒	(๒) ๕.๓	(๑) ๒.๖	(๑) ๒.๖	-	-	(๓๘) ๑๐๐	๒.๐
๑,๐๐๐-๒,๐๐๐	(๕๒) ๒๐.๘	(๑๕๘) ๗๘.๑	(๓๘) ๑๘.๕	(๖๑) ๓๐.๓	(๑๖) ๘.๐	(๑๘) ๘.๐	(๑๓) ๖.๕	(๕) ๒.๕	(๕) ๒.๕	(๒) ๑.๐	(๒๐๑) ๑๐๐	๒.๖
๒,๐๐๐-๓,๐๐๐	(๒๑) ๓๑.๓	(๕๖) ๖๘.๗	(๑๕) ๒๒.๕	(๑๒) ๑๗.๕	(๘) ๑๓.๕	(๓) ๕.๕	(๕) ๗.๕	(๒) ๓.๐	-	-	(๖๗) ๑๐๐	๒.๕
๓,๐๐๐-๔,๐๐๐	(๒๕) ๓๖.๕	(๕๒) ๖๓.๖	(๑๓) ๑๘.๗	(๑๗) ๒๕.๘	(๓) ๕.๕	(๗) ๑๐.๖	-	-	-	(๒) ๓.๐	(๖๖) ๑๐๐	๒.๕
๔,๐๐๐-๕,๐๐๐	(๑๒) ๓๘.๗	(๑๘) ๖๑.๓	(๒) ๖.๕	(๘) ๒๕.๐	(๕) ๑๖.๑	(๑) ๓.๒	-	-	(๒) ๖.๕	-	(๓๑) ๑๐๐	๒.๘
๕,๐๐๐-๖,๐๐๐	(๗) ๓๘.๘	(๑๑) ๖๑.๑	(๕) ๒๗.๘	(๒) ๑๑.๑	(๒) ๑๑.๑	(๑) ๕.๖	-	-	(๑) ๕.๖	-	(๑๘) ๑๐๐	๒.๘
๖,๐๐๐-๗,๐๐๐	(๑๑) ๖๑.๑	(๗) ๓๘.๘	(๒) ๑๑.๑	(๕) ๒๗.๘	-	-	-	-	-	-	(๑๘) ๑๐๐	๑.๗
๗,๐๐๐ ขึ้นไป	(๖) ๕๖.๒	(๗) ๕๓.๘	(๑) ๗.๗	(๕) ๓๐.๘	-	-	(๑) ๗.๗	-	-	(๑) ๗.๗	(๑๓) ๑๐๐	๓.๘
รวม	(๑๒๘) ๒๘.๕	(๓๒๓) ๗๑.๕	(๘๓) ๒๐.๖	(๑๑๗) ๒๕.๘	(๕๐) ๘.๘	(๓๒) ๗.๑	(๒๐) ๕.๕	(๘) ๑.๘	(๘) ๑.๘	(๕) ๑.๑	(๕๕๒) ๑๐๐	๒.๕

๓. การทำงานของคูสมรส

การทำงานของคูสมรสจะช่วยแบ่งเบาภาระเลี้ยงดูของลูกจ้างที่สมรสแล้วไว้ทางหนึ่ง ซึ่งจากการศึกษาในครั้งนี้พบว่า ร้อยละ ๔๐.๕ ของลูกจ้างทั้งหมด เป็นผู้ที่มีสถานภาพสมรสแต่มีเพียงร้อยละ ๒๗.๗ เท่านั้นที่คูสมรสทำงานมีรายได้ โดยที่สภาพสังคมของลูกจ้างที่ทำงานในท้องที่จังหวัดปทุมธานี เป็นลักษณะของสังคมเมือง และในเขตเมืองการทำงานมักขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจมากกว่าวัฒนธรรม^๑ จึงแสดงว่าลูกจ้างที่มีคูสมรสได้ทำงานคงจะมีรายได้เพียงพอที่จะเลี้ยงดูภรรยาหรือสามีตลอดจนผู้ที่อยู่ในความอุปการะให้ดำรงชีวิตอยู่ได้ โดยเฉพาะลูกจ้างชาย เพราะสามีที่มีรายได้ค่ามักจะเป็นแรงผลักดันให้ภรรยาเข้าสู่กำลังแรงงานเพื่อหารายได้เพิ่ม^๒ นอกจากนี้การที่คูสมรสมีรายได้ยังลดภาระการเลี้ยงดูของลูกจ้างด้วย

ในการศึกษาเกี่ยวกับการทำงานของคูสมรส ที่มีผลต่อการมีภาระของลูกจ้างนั้น จะไม่กล่าวเปรียบเทียบระหว่างผู้เป็นโสด หม้าย หย่า และแยกกันอยู่ ซึ่งจัดเป็นผู้ไม่มีคูสมรส เนื่องจากได้กล่าวไว้แล้วในเรื่องสถานภาพสมรส ในที่นี้จึงกล่าวถึงเฉพาะการทำงานของลูกจ้างที่สมรสและอยู่กินกับคูสมรสฉันสามี/ภรรยา เท่านั้น และพบว่าลูกจ้างที่มีคูสมรสประกอบอาชีพค้าขายและทำงานบ้านโดยไม่ได้รับค่าจ้าง มีผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ย ๑ คนครึ่ง คน คือ ๓.๒ และ ๓.๑ คน ลูกจ้างที่มีคูสมรสประกอบอาชีพช่างและกรรมกรในขบวนการผลิต มีผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ย ๒.๒ คน และลูกจ้างที่มีคูสมรสประกอบอาชีพวิชาชีพวิชาการ มีผู้เป็นภรรยาโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ย ๑.๘ คน อันเป็นจำนวนเฉลี่ยค่าที่ลุด

^๑K.J. Peminent, "The Influence of Cultural and Socio-Economic Factors on Labor Force Participation Rates," World Population Conference, Vol. VI, 1960, p. 320.

^๒ สุวีณา วิบูลย์เศรษฐ์. การเจริญพันธุ์ของสตรีไทยในชนบท, หน้า ๔๕.

จากผลการศึกษาที่ว่าลูกจ้างที่มีคุณสมบัติประกอบอาชีพค้าขายและทำงานบ้านโดยไม่ได้
รับค่าจ้าง มีจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ใกล้เคียงกัน และสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ อธิบายได้ว่าใน
กลุ่มลูกจ้างที่มีคุณสมบัติประกอบอาชีพค้าขายส่วนใหญ่ คือลูกจ้างที่มีภรรยาค้าขายเล็ก ๆ น้อย ๆ อยู่
ที่บ้าน ซึ่งทำเป็นร้านค้าเล็ก ๆ หรือขายหาบเร่ แผงลอยและอื่น ๆ อันเป็นกิจการเล็ก ๆ
มีการลงทุนและผลกำไร เพียง เล็กน้อยและไม่แน่นอน จึงไม่สามารถนำรายได้ของตนมาช่วยแบ่ง
เบาภาระของสามีได้มากนัก สามียังคงต้องรับภาระเลี้ยงดูเกือบทั้งหมดอยู่นั่นเอง ในขณะที่
ลูกจ้างชายที่มีภรรยาทำงานบ้านโดยไม่ได้รับค่าจ้าง ซึ่งแม้จะเป็นงานที่จำเป็นเพื่อให้ชายต้อง
มีภาระเฝ้าบ้าน และอาจค่าเป็นค่าตอบแทนตามชั่วโมงได้เช่นเดียวกับงานอื่น ๆ แต่ก็มีใ้การ
หารายได้แก่ครอบครัว งานแม่บ้านของภรรยาจึงเพียงแต่ช่วยลดภาระของลูกจ้างชาย ในแง่
ที่ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจ้างคนทำงานบ้านและเลี้ยงดูบุตร เป็นการแบ่งเบาภาระเลี้ยงดู
ของลูกจ้างได้เพียง เล็กน้อยเช่นกัน ประกอบกับ John Knodel และ Visid Prachuabmoh
ศึกษาพบว่าสตรีที่ทำงานมีรายได้ ทั้งก่อนและหลังการแต่งงาน หรือในช่วง เวลาที่สำรวจ มีภาวะ
เจริญพันธุ์ต่ำกว่าสตรีที่ไม่ได้ทำงาน^๑ นอกจากนี้ Sidney Goldstein ยังศึกษาพบว่า
สตรีซึ่งประกอบอาชีพค้าขาย มีจำนวนบุตรสูงสุด^๒ ฉะนั้น ลูกจ้างที่มีคุณสมบัติประกอบ
อาชีพค้าขายและทำงานบ้านโดยไม่ได้รับค่าจ้างมีจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์สูง

^๑ John Knodel and Visid Prachuabmoh, The Fertility of Thai Woman
(Bangkok: The Institute of Population Studies, Chulalongkorn University,
1974), Research Report No. 10, p. 45.

^๒ Sidney Goldstein, "The Influence of Labor force Participation
and Education on Fertility in Thailand," Population Studies 26
(November 1972): 429.

เมื่อพิจารณาผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ของลูกจ้างที่มีคุณสมบัติประกอบอาชีพอื่น ๆ พบว่า ลูกจ้างที่มีคุณสมบัติประกอบอาชีพที่ใช้ความรู้ความชำนาญต่ำกว่า มีผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ย สูงกว่าลูกจ้างที่มีคุณสมบัติประกอบอาชีพที่ต้องใช้ความรู้ความชำนาญสูงกว่า ทั้งสามารถอธิบายโดย นำรายได้เข้ามา เกี่ยวข้องได้ว่า ลูกจ้างที่มีคุณสมบัติประกอบอาชีพที่ใช้ความรู้ความชำนาญน้อย มี รายได้น้อยด้วย จึงช่วยแบ่ง เบาภาระของลูกจ้างได้เพียง เล็กน้อย เป็นเหตุให้ลูกจ้างยังคงต้อง รับประทาน เลี้ยงดูบุคคลจำนวนมาก สำหรับคุณสมบัติของลูกจ้างที่ประกอบอาชีพที่ใช้ความรู้ความ ชำนาญสูง ย่อมมีรายได้สูงด้วย จึงสามารถแบ่ง เบาภาระ เลี้ยงดูของลูกจ้างได้มาก ผู้เป็นภาระ โดยสมบูรณ์โดยเฉลี่ยของลูกจ้างกลุ่มนี้จึงต่ำกว่ากลุ่มอื่น

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการมีภาระบางส่วน พบว่าลูกจ้างที่มีคุณสมบัติประกอบอาชีพ วิชาชีพ วิชาการ มีผู้เป็นภาระบางส่วนสูง เป็นอันดับหนึ่งในจำนวนเฉลี่ย ๒.๘ คน ทั้งนี้เนื่องจากการ รวมรับภาระระหว่างสามีและภรรยาถึงกลาแล้ว ลูกจ้างที่มีคุณสมบัติประกอบอาชีพช่างและกรรมกร มีผู้เป็นภาระโดยเฉลี่ย ๒.๔ และลูกจ้างอีก ๒ กลุ่ม คือผู้มีคุณสมบัติประกอบอาชีพเสมียนและ ค้าขาย มีผู้เป็นภาระโดยเฉลี่ยเท่ากัน คือ ๒.๓ คน นับได้ว่าลูกจ้างที่มีคุณสมบัติประกอบอาชีพช่าง กรรมกร เสมียนและค้าขาย มีจำนวนผู้เป็นภาระบางส่วนโดยเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน สำหรับกลุ่ม สุกท้ายมีลูกจ้างที่มีคุณสมบัติทำงานบ้านโดยไม่ได้รับค่าจ้าง มีผู้เป็นภาระบางส่วนโดยเฉลี่ยเพียง ๑.๖ คน และมีอัตราส่วนของลูกจ้าง กลุ่มที่มีผู้เป็นภาระบางส่วนเพียงร้อยละ ๓๓.๓ ขณะที่ ลูกจ้างทั้งหมดในกลุ่มนี้มีภาระโดยสมบูรณ์

ผลที่ได้จากการศึกษาแสดงว่าลูกจ้างที่มีคุณสมบัติร่วมรับภาระเลี้ยงดู จะมีจำนวนผู้เป็น ภาระโดยสมบูรณ์ต่ำ แต่มีจำนวนผู้เป็นภาระบางส่วนสูง แต่ลูกจ้างที่มีคุณสมบัติไม่ได้รับภาระ เลี้ยงดู จะมีจำนวนผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์สูง และมีจำนวนผู้เป็นภาระบางส่วนต่ำ สำหรับคุ สมรสที่มีรายได้ในระดับปานกลาง คือผู้มีอาชีพเสมียน ช่างและกรรมกร สามารถช่วยรับภาระ ได้บางส่วนจากลูกจ้าง เป็นเหตุให้ลูกจ้างมีผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์ และ เป็นภาระบางส่วนในจำนวน

ที่ใกล้เคียงกัน เห็นได้ว่าปัจจัยทาง เศรษฐกิจทุกปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างแยกกันไม่ออก และมีผลต่อการมีภาระของลูกจ้างทั้งสิ้น (ตารางที่ ๓๔)

ปัจจัยทุกปัจจัยดังกล่าวมาในบ้นี้ ไม่ว่าจะ เป็นปัจจัยทางสังคม เศรษฐกิจและประชากร มีผลต่อการมีภาระของลูกจ้างทั้งสิ้น แสดงถึงความแตกต่างของการมีภาระ เป็นผลมาจากความแตกต่างทางค่านิยม เศรษฐกิจและประชากรของลูกจ้าง

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีภาระ

ในการสอบถามลูกจ้างถึงความรู้สึกเกี่ยวกับการมีภาระเลี้ยงดู ลูกจ้างชายส่วนใหญ่ ร้อยละ ๓๑.๓ ตอบว่าพอที่ ลูกจ้างหญิงส่วนใหญ่ร้อยละ ๓๒.๐ ตอบว่าหนักเกินไป (ตารางที่ ๑ น.) ทั้งนี้เมื่อพิจารณาตามจำนวนผู้เป็นภาระที่ลูกจ้างมี พบว่าลูกจ้างที่ไม่มีผู้เป็นภาระ โดยสมบูรณ์เลยส่วนใหญ่ร้อยละ ๓๒.๐ ตอบว่า พอที่ ผู้มีผู้เป็นภาระ ๑, ๒, ๓ และ ๔ คน ส่วนใหญ่ตอบว่าหนักเกินไป เล็กน้อย และลูกจ้างที่มีผู้เป็นภาระ ๕ คน ส่วนใหญ่ตอบว่าหนักเกินไป สำหรับลูกจ้างที่มีผู้เป็นภาระบางส่วน พบว่าลูกจ้างที่ไม่มีผู้เป็นภาระบางส่วนเลย ส่วนใหญ่ตอบว่าพอที่ ลูกจ้างที่มีผู้เป็นภาระบางส่วน ๑ คน ส่วนใหญ่ตอบว่าหนักเกินไป เล็กน้อย ผู้มีผู้เป็นภาระ ๒, ๓ และ ๔ คน ส่วนใหญ่ตอบว่าพอที่ แต่ลูกจ้างที่มีผู้เป็นภาระ ๕ คน ส่วนใหญ่ตอบว่า เล็กน้อย (ตารางที่ ๒ น.)

เมื่อสอบถามว่าลูกจ้างต้องการความช่วยเหลือหรือไม่ ร้อยละ ๓๑.๓ ตอบว่าต้องการ และส่วนใหญ่ต้องการให้นายจ้างช่วยเหลือโดยวิธีเพิ่มค่าจ้างให้ตน (ตารางที่ ๓ น, ๔ น.)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๓๔ อัตราส่วนร้อยละแสดงการมีภาระและจำนวนผู้เป็นภาระโดยเฉลี่ย จำแนกตามอาชีพของ
คู่สมรส

อาชีพของ คู่สมรส	ผู้เป็นภาระโดยสมบูรณ์										รวม	มีขนิม เลขชนิด
	ไม่มี	มี	จำนวน									
			๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘		
วิชาชีพ, วิชาการ	(๘)	(๘)	(๓)	(๔)	(๑)	-	-	-	-	-	(๑๖)	๑.๘
บริหาร	(๒) ก*	(๑) ก*	-	(๑) ก*	-	-	-	-	-	-	(๓) ก*	-
เสมียน	(๖) ๓๗.๕	(๑๐) ๖๒.๕	(๔) ๒๕.๐	(๑) ๖.๓	(๔) ๒๕.๐	(๑) ๖.๓	-	-	-	-	(๑๖) ๑๐๐	๒.๒
การค้า	(๖) ๓๗.๕	(๑๐) ๖๒.๕	(๑) ๖.๓	(๓) ๑๘.๘	(๑) ๖.๓	(๕) ๒๕.๐	-	(๑) ๖.๓	-	-	(๑๖) ๑๐๐	๓.๒
การขนส่ง คมนาคม	(๓) ๖๐.๐	(๒) ๕๐.๐	(๑) ๒๐.๐	(๑) ๒๐.๐	-	-	-	-	-	-	(๕) ๑๐๐	๑.๕
ช่าง, กรรมกร	(๓๔) ๕๘.๓	(๒๐) ๕๑.๘	(๑๒) ๑๗.๕	(๕) ๑๓.๕	(๑) ๑.๕	(๒) ๓.๐	(๒) ๓.๐	(๒) ๓.๐	-	-	(๖๗) ๑๐๐	๒.๓
งานบริการ	(๑) ก*	(๑) ก*	-	-	(๑) ก*	-	-	-	-	-	(๒) ก*	-
แม่บ้าน	-	(๕๔) ๑๐๐.๐	(๗) ๑๓.๐	(๑๓) ๒๕.๑	(๑๓) ๒๕.๑	(๑๓) ๒๕.๑	(๗) ๑๓.๐	(๑) ๑.๕	-	-	(๕๔) ๑๐๐	๓.๑
ไม่มีอาชีพ	-	(๔) ก*	-	(๑) ก*	-	(๒) ก*	(๑) ก*	-	-	-	(๔) ก*	-
ไม่มีคู่สมรส	(๒๑๖) ๘๐.๓	(๕๓) ๑๕.๗	(๒๖) ๕.๗	(๑๓) ๔.๘	(๘) ๓.๐	(๖) ๒.๒	-	-	-	-	(๒๖๕) ๑๐๐	๑.๕
รวม	(๒๘๑) ๖๒.๒	(๑๗๑) ๓๗.๘	(๕๕) ๑๑.๕	(๔๖) ๑๐.๒	(๒๕) ๖.๕	(๒๘) ๖.๒	(๑๐) ๒.๒	(๔) ๐.๙	-	-	(๔๕๒) ๑๐๐	๒.๕

ผู้เป็นภาระบางส่วน

วิชาชีพ, วิชาการ	(๑) ๖.๓	(๑๕) ๕๓.๗	(๔) ๒๕.๐	(๓) ๑๘.๘	(๔) ๒๕.๐	(๓) ๑๘.๘	-	-	-	(๑) ๖.๓	(๑๖) ๑๐๐	๒.๘
บริหาร	-	(๓) ก*	(๑) ก*	-	-	(๒) ก*	-	-	-	-	(๓) ก*	-
เสมียน	(๓) ๑๘.๘	(๑๓) ๕๑.๒	(๒) ๑๒.๕	(๖) ๓๗.๕	(๔) ๒๕.๐	(๑) ๖.๓	-	-	-	-	(๑๖) ๑๐๐	๒.๓
การค้า	(๔) ๒๕.๐	(๘) ๓๕.๐	(๔) ๒๕.๐	(๕) ๓๑.๓	(๒) ๑๒.๕	-	-	-	(๑) ๖.๓	-	(๑๖) ๑๐๐	๒.๓
ขนส่ง, คมนาคม	(๑) ๒๐.๐	(๔) ๕๐.๐	(๓) ๖๐.๐	(๑) ๒๐.๐	-	-	-	-	-	-	(๕) ๑๐๐	๑.๓
ช่าง, กรรมกร	(๑๒) ๑๗.๕	(๕๕) ๕๒.๑	(๑๘) ๒๖.๕	(๑๕) ๒๘.๕	(๗) ๑๐.๕	(๖) ๙.๐	(๑) ๑.๕	(๒) ๓.๐	(๒) ๓.๐	-	(๖๗) ๑๐๐	๒.๕
บริการ	-	(๒) ก*	(๒) ก*	-	-	-	-	-	-	-	(๒) ก*	-
แม่บ้าน	(๓๖) ๖๖.๗	(๑๘) ๓๓.๓	(๑๓) ๒๕.๑	(๒) ๓.๗	(๒) ๓.๗	-	(๑) ๑.๕	-	-	-	(๕๔) ๑๐๐	๑.๖
ไม่มีอาชีพ	(๒) ก*	(๒) ก*	-	-	-	-	-	-	-	-	(๔) ก*	-
ไม่มีคู่สมรส	(๗๐) ๒๖.๐	(๑๕๕) ๗๕.๐	(๔๖) ๑๗.๑	(๘๑) ๓๐.๑	(๑๕) ๗.๑	(๒๐) ๗.๕	(๑๘) ๖.๗	(๖) ๒.๒	(๕) ๑.๕	(๕) ๑.๕	(๒๖๕) ๕๕.๕	๒.๗
รวม	(๑๒๕) ๒๘.๕	(๓๒๓) ๗๑.๕	(๙๓) ๒๐.๖	(๑๑๓) ๒๕.๕	(๕๐) ๘.๘	(๗๑) ๑๖.๑	(๒๐) ๔.๕	(๘) ๑.๘	(๘) ๑.๘	(๕) ๑.๑	(๔๕๒) ๑๐๐	๒.๕

* ขนาดตัวอย่างต่ำกว่า ๕ ราย